جەنگ/تیرۆری جیهانگیری ئیمپریالیستەکان و ڕۆڵ و ئەرکی ڕێکخراوە مەدەنیەکانی!

سەلام عەبدوڵڵا

ڕێکەوت نیە لە سەردەمی جیهانگیری سەرمایەی دارایی و بەزۆر سەپاندنی بژاردە ئابووریەکەی(لیبرالیزمی نوێ) دوو دیاردەی لەبەرچاو بەجیهانی دەبن(1-ڕەوتە تیرۆریستە ئیسلامیەکان لە ڕۆژهەلاتی ناوین دەستی باڵایان دەبێت و بە(هەڕەشە لە ئاسایشی جیهانی)باسدەکرێت. سوپاس بۆ نعوم چۆمسکی و چەندین ئەندامی کۆنگریسی ئەمریکی کە بە ئاشکرا رایانگەیاند(قاعیدە و داعش بەرهەمی سیاسەتی ئەمریکییە. 2- ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگەی مەدەنی) و پێکەوە جیهان بەرەو نائارامی و عەسکەرتاری و جەنگ و تیرۆر دەبەن.
لەسەرە پەیامنێرانی بێسنوور وەك ڕێکخراوێکی" بەلایەن" بە ڕۆژنامەنووسان دەناسرێت، بەڵام بەراستە بەلایەنن و تاقە خەمیان ئازادی کاری ڕۆژنامەگەرییە؟
لە وتارێکی (یان مایە) لە سایتی (ئەمریکا 21لە 4/5/2010)هاتووە:
لە رابردوودا ڕێکخراوە ناحکومییەکان وەك ڕێکخراوی پەیامنێرانی بێسنوور و ڕێکخراوی مافی مرۆڤی ئەمریکی(HRW) پێش هەموو شتێك هێرش بۆ حکومەتە پێشکەوتنخوازەکان دەکەن، بەڵام هەمان کات لە بەردەم پێشلکردنی مافی مرۆڤ لەلایەن حکومەتە هاوپەیمانەکانی ڕۆژئاوا وەك کۆلۆمبیا، مەکسیکە و تورکیا بێ وریاییەوە هەڵویست دەردەبڕێت. ئەم ڕێکخراوە بێ دوژمنانی ئازادی میدیا دەڵێت(دڕندە)، بۆ نموونە لە کۆلۆمبیا بۆ سەرۆك ئەلقارۆ ئۆروبی نا، بەڵکو بۆ چەکدارە شوعییەکان(FARC) دەڵێت(دەندە)و بەدەنگی هەڵدەبژێرێت لە بارەی بارودۆخی کارەساتئامێزی سۆسیوئیکۆنۆمی زۆربەی خەڵکی وڵاتەکە.)
ئەم ڕێکخراوە وەك زۆربەی ڕێکخراوەکانی"کۆمەڵگەی مەدەنی" لە وڵاتە جۆربەجۆرەکان لەلایەن وەزارەتی دەرەوەی ئەمریکا یان ملیاردێرەکانەوە وەك (جۆرج سۆرۆس)وە بە مەرجی خزمەتکردنی ئامانجەکانیان پشتیوانی دەکرێن. سۆرۆس بۆ نموونە وەك لە ڕۆژنامەی(فراتاگ) هاتووە: کملیاردێر سۆرۆس بەڕێگای جامبازی داراییەوە لە دزی وڵاتاندا، دەوڵەمەندو بەناوبانگ بوو.لە1992 کاتی کێبرکێکی لەگەڵ (فوند) کرد، ئەژنۆی بانقی بریتانیای کرد

شکاند و نزیکی یك ملیارد دلار قازانج کرد. ئو ب پاری ل گیرفانی هاوتی بریتانی درکرا…هروا لگل ربی رووسیش بهمان شو…سرس لپشت بناو” شرشی رنگاکان بوو وك شش گوا ل جرجیا، ششی پرتقای ل ئکرانیا و ششی نرگس ل قیرغستان) و ئمرش وك چالاکترین و گورترین کسایتی ب دوژمنایتی رووسیا بژمردرت.

پیتر شل-لاتور ل کتبکی(Russland im Zangriff، 2007) ب وردی باسی پیوندی سرس و رکخراوی گشپدانی ئمریکی یان دزگای نیشتمانی دیموکراسی دکات و چن پکو ملیونان دلاریان ترخان کرد ب فشاری راگیاندن و ب ملیوانان بیاننام، نامیلک و ترخانکردنی کنای تلفزیون و رادیو یان ب خولی فرکردنی ناوندی هرشی چکدارانلایــن خــودی جرج سرس) و رکخراوکی(Open Society Fundation -دزگای کمگی کراو).

ل بدواچوونکی رژنامی(یونگ فت) ک ل ڤیکیپیدیا بلاوکراوتو لژرناوی(ک دارایی پیامنرانی بسنوور دابیندکات؟ سرس و پشسازی چك؟ هاتوو: پیامنرانی بسنوور للاین موتی ملیاردری ئمریکی(جرج سرس)و پشتیوانی دارایی دکرت، ب ملیونان دلار پشتیوانی ل سندیکای سلیدارنی پلنی دکرد و بهمان شو رکخراوی(NED)ئم کاری دکرد. هروا پشتیوانی ل خاون للاین خاون چکسازی فرنسی سیرجی داسولت و کمپانیای فیفیندی و ملیاردر فرانکسس پینوالت.

ئم رکخراو ل رساکانی هل قستنوی بنکان درنچوو. بهی سیاستی شئنگیزی ناتو ل دژایتیکردنی رووسیا و وك بشك ل هوی زیندووکردنوی جنگی سار و گرمکردنی بازای چکسازی و کشوهوای ملیتاریستی ل دنیا، ببنی وررزشکاری ل(سشی)سای 2014، هاوشانی رکخراوی مافی مرڤی ئمریکی دست کرد ب هرش ل سر رووسیا و ب(خراپترین بارودخی مافی مرڤ ل رووسیا ل دیان سای رابردوو).

(لی مند دیبلماتی) ل مانشکی مانکی 7/2007نووسیویتی(دارایی پیامنرانی بسنوور للاین- نید، سی.ئای.ئی-و حکومتی ئمریکی دابیندکرت) هر لم وتارشدا ئاماژ ب پرسیارکی گڤاری(Blauer Bote Magazin)دکرت(ئایا پیامنرانی بسنوور بشکی نپچراون ل هزی رژنامنووسانی ناتو؟) و ل سایتی (ترند ئنلاین)یش وتارکی نووسر(ernard Schmid)ل مانگی 6/2016بلاوکروتو و تدا هاتوو: سرکی پیامنرانی بسنوور (ربیرت مینراد)ل 2014ب پشتیوانی حزبی رگزپرست(برری

ناسیونال) هەڵبژێردرا و بوو بە پارێزەری شاری(beziers). لە 27،28 و29/5/2016 حزب و نزیکەی 2000 ئەندامی لایەنە راستڕەوە توندڕەوەکانی فەرەنسا لەم شارە کۆبوونەوە بۆ کارکردن لەسەر بەرنامەی 51خاڵ بۆ دامەزراندنی بزووتنەوەکی نوێ بەناو(متمانەت هەبێت بە داواکردنی مافەکانت). لە خاڵە گرنگەکانیان بۆ نموونە(هەڵوەشاندنی 2رەگەزنامەیی بەجگە لە هاوڵاتیە ئەوروپییەکان و هەڵوەشاندنی مافی بەیەکگەیشتنی ئەندامانی خێزانە پەنابەرەکان، قەدەغەکردین مافی مانگرتن، درێژکردنی کاتی کارکردن و دواخستنی تەمەنی خانەنشینی لە 62ساڵ خزمەت بۆ 65ساڵ خزمەت، کار و خانوو یەکەمجار بۆ فەرەنسییەکان، ...هتد.
دیارە ساڵی 2007، ساڵێکی ڕەش بووە بۆ ڕێکخراوی(پەیامنێرانی بێسنوور). ئیلکە گرێس و ئیکارد زیکر لە 3/2/2007 وتارێ بڵاودەکەنەوە بەناوی(ئەرکی بەگێوچاندن: پەیامنێرانی بێسنوور پارە لە ئەمریکا وەردەگرن) لە ڕۆژنامەی (یونگە ڤێلت، 1/8/2007)و دەنووسن: لە شەوی27/5/2007کەناڵی کەرتی تایبەتی(RCTV)لە پەخشکردن راگیرا، نوێنەرانی ڕێکخراوی پاریسی بە پاراستنی مافی مرۆڤ(پەیامنێرانی بێسنوور)لە نووسینگەی کەناڵەکە لە کاراکاس بوون)
ئەم دوو نووسەرە بە روونی خزمەتکاری پەیامنێرانی بێسنوور بۆ سیاسەتی ئەمریکی و هێزە راستڕەو و کۆنەپەرستەکان روونتر دەکەنەوە: (بەجگە لە فەنزویلا، کوبا لە فۆکەسی ئەم ڕێکخراوەیە: کوبا بە گوێرەی راپۆرتەکەیان لە 2007ی ئەم ڕێکخراوە پاریسییە دەنووسن>>دووهەم زیندانە بۆ ڕۆژنامەنووسان لە جیهان<ستەپ، ستەپ!

ئەمرۆ هەواڵێك لە سایتی ئاوێنە و ڤیدیویەك لە یوتوبم بینی، تێدا ڕێکخراوی(ستوپ دژە گەندەڵی بە هاوکاری ڕێکخراوی ئەمریکیNED)بەبۆنەی بڵاوکردنی دوا راپۆرتی ساڵانەی پرۆژەکەیان(بەهێزکردنی لێپرسینەوەو دەسەڵاتی یاسا لە هەرێمی کوردستان)، خەڵاتیان دابەشکرد. وەك لە هەواڵەکە هاتووە(لەنێو 22میدیای لەسەر دەستەی گەندەڵی، ئاوێنە بە پلەی یەکەم دیاریکردووە.). لێرە دووبارە پرسیار هەیە: کە لە پشت سەرنووسەری گۆڤار و ڕۆژنامە و ڕێکخراوە مەدەنییەکان راوەستاوە؟ ڕۆژنامەنووسەکان چی دەکەن لەلای قونسولی ئەمریکی لە کاتێکدا ڕۆژنامەنووسە ئەمریکییەکان و ئەمنستی ئینترناسیونال و چەندی ڕێکخراوی تر حکومەتی ئەمریکی بە پێشلکاری مافی ئازادی ڕۆژنامەگەری و تاك تۆمەتبار دەکەن؟! بۆ نموونە(وەزارەتی دادی ئەمریکی جاسووسی لەسەر پەیوەندییە تەلەفۆنییەکانی ئاژانسی AP

دکن-14/5/2013) بچی هیچ رخنیك ئاراستی سیاستی تیرریستی هاوپیمانان ناکن بام خریك دوورگیکن(کریای باکوور)ک دیان سا خك هیچ هواکی نازانت؟ بچی باسی ری ئمریکی ناکن ل دامزراندن و بهزکردنی قاعید و داعش بام وك(….) درژنو بسر شوعییکان؟!

بهی جهلو بت یان ب هوشیاری، زرك ل رژنامنووس، نووسر و رکخراوکانی کمگی مدنی کاری جواشکاری قیزون دکن و(خرجی ورگرن)ل رکخراوگلکی گند، ئاژاوچی ک جنگ و تیرر لجیهان باودکنو و هرگیز بلاین نین و رکخراوی ئمریکی(National Endowment for Democracy)ک کورتکراوکی(NED) وك نموون دهنمو و چن بشک ل (تینك-تانك) و پاشان رکخراوك ل چوارچوی ستراتیژی سیاستی دروی ئمریکا و دژایتی کمونیزم دکات:

ئگر ستراف سبری (سی ئای ئی)ی، ئوا NED رووی یاسایی و دارایی‌کی. ئگر هر کسك گومانی هبوو لوی ک ئاژاوکان ل فینزویلا ئمریکای لپشتوی، ئستا ئو گومان ریوو: گورترین ئاژانسی جیهانی(AP- ل 1848و دامزراوو ئستا 280 نووسینگی هی ل جیهان) بگی باوکردو لسر ئوی وزارتی درو و(NED) ل سای 2013 بی 7،6ملیون دلار ب گروپ ئپزیتسیونکانی فینزویلایان خرجکردوو. دوو کسایتی گوری ئپزیتسیون(لیونارد لپیتس و ماریا کرینا ماچودا) ل فبروری رابردوو ل هموان زیاتر بانگوازیان ب توندوتیژی دکرد ب ئوی دسلاتی مادور بوخنن, پیویندی ب جاسوستی ب ئمریکاو هی. NEDو ئاژانسی جیهانی ئمریکی ب گشپدان(USAID) ب پارکیان گیاندت حزبی(Primero Justici)و حزبی(Voluntad Popular) و رکخراو ناحکومی(Sumate).

ل وتارکی رژنامی گرانمای حزبی شوعی کوبا بناوی(ئمریکا خرجی توندوتیژیکان ل فنزویلا ددات) ئم زانیارییش هاتوو: (حکومتی پلیقی رکخراوی گشپدانی ئمریکی(USAID) ل وا تکی درکرد بهی کارکردنی ب لناوبردنی حکومت و هاوکات حکومتی ئیکوادریش پشتیوانی دارایی رکخراوی ناوبراوی قدغکرد ب پژکان ل وا تکی.

NED چیی و ک دایمزراندوو و سرکی بوو؟

ب مبستی لناوبردنی"ئیمبراتریتی شی- مبستیان یکتی سوقت" وك خای دستپکی دزگا هوالگریکان(cia ئمریکی و IM16 ی بریتانی و ASAS ی سترالی)، رناد ریگان ل 1982

رێکخراویی(NED)ی دامەزراند و لە لەندەنەوە رایگەیاند. ئەم رێکخراوە هەر کۆمەڵەیەکی یاسایی ئەمریکی نییە یان تەنها ئامێرێکی وەکالەتی هەواڵگری مەرکەزی، بەڵکو دەزگایەکی هاوبەشە لە بەرژەوەندی هەواڵگری ئوسترالیا و بەریتانیاش کاردەکات، بۆیە ریگان لە لەندەنەوە راگەیاند.
بۆ ئەوەی راستی ئەم راستییە بشاردرێتەوە، رێکخراوەکە داوای لە هاوپەیمانەکانی کرد رێکخراوی هاوشێوەی خۆی دامەزرێنن، بەم شێوەیە دەوڵەتی کەنەدی لە 1988 رێکخراوی(ناوەندی ماف و دیموکراسی)دامەزراند و کار لەسەر هایتی دەکرد و پاشان بایەخی بە ئەفغانستان دا. بەهەمان شێوە بریتانیا لە 1991 دەزگای(ویستمنستر بۆ دیموکراسی)دامەزراند و بواری کارکردنی بۆ ئەروپای رۆژهەڵات تەرخانکرد.
کاتێ کۆنگرێسی ئەمریکی لە 22/11/1983دەنگی بە دامەزراندی(نید)دا، نەیانزانی پێشتر بە نهێنی بوونی هەبووە بە گوێرەی رێنماییەکانی سەرۆکایەتی. ئەم بەڵگەنامەیە فەرمانی لابردنی نهێنی باش دوو دەیە لەسەر دەرکرا و کاروباری”دیبلۆماسی گشتی” رێکدەخست.
نووسەری فەرەنسی(تیری میسان- بەرپرسی سایتی ڤۆڵتیر-) لە وتاری(نید رووخساری یاسایی cia)ە، پرسیار دەکان:
ئایا دەکرێت هنری کیسنجەر بەڕێوبەری(NED) نوێنەری کۆمەڵگەی مەدەنی بێت؟
کاروبارەکان بەو شەفافییەتە نەبوو، چونکە هەموو کارمەندە گەورەکان کە پلەی ناوەندیان هەبوو لە ئەنجومەنی ئاسایشی نیشتمانی ئەمریکی، بەڕێوبەری (نید) بوون، بۆ نموونە وەك(هنری کیسنجەر، فران کارلوتشی، بیرژنسکی، بول وولف ویتز) کە بێ گومان وەك کەسایەتیگەلی خۆباگەری ئیدیال لە پێناوی دیموکراسی نارەنە مێژووەوە، بەڵکو وەك شەیتانگەلی توندوتیژی.
دارایی(نید) بە جیا گفتوگۆی لەسەر ناکرێت، چونکە رێنمایی وەردەگرێت لە ئەنجومەنی ئاسایشی قەومی بۆ جێبەجێکردنی ئۆپیراتسیونی بەرفراوان لەنێوان ئاژانسە هەواڵگرییە جیاوازەکان و پارەکان لە(ئاژانسی یارمەتی جیهانی)دەگوێزێتەوە بە بێ ئەوەی ئەو بڕە پارانە لە حیسابەکەی دەربکەوێت تا نەخرێتە چوارچێوەی حکومی.
هەروا (نید) پارە لە cia وەردەگرێت پاش ئەوەی بەڕێگای کەرتی تایبەتەوە سپی دەکرێتەوە لەلایەن دەزگای سمیت ریتشاردسون، دەزگای جۆن م. اولاین یان دەزگای هاری برادلی.
بۆ نموونە ئەمریکا نزیکەی یەك ملیارد دۆلاری خەرج کردووە لەسەر حزبە سیاسیی و کۆمەڵەکان لە وەلاتێکی بچووك وەك کە دانیشتوانەکەی 4 ملیون کەس تەنا پێدەنەت وەك لوبنان. وەزارەتی دەرەوە

و(نید)نیوەی ئەو پارەیە کە تەرخانکرابوو بۆ لوبنان خەرج کرد و نیوەکەی تریشی cia بەنهێنی خەرجی کرد.
لە ساڵی 2003 و بە بۆنەی 20ساڵە دامەزراندنیەوە، نید هەستا بە پیشاندانی سیاسی گشتی چالاکییەکانی و دەرکەوت خەرجی زیاتر لە 6000 ڕێکخراوی سیاسی و کۆمەڵاتی لە وڵاتانی جیهان لە ئەستۆگرتووە و دامەزراندنی چەندین دەزگا و ڕێکخراو بۆ خۆی گێڕاندووە وەك سەندیکای(سۆلیدارنۆ) لە پۆلەنیا، میساقی 77 لە چیکۆسلۆڤاکیا و اتبور لە سربیا و رادیوی 92 و ڕۆژنامەی ازلوبوجنج لە یوگسلافیای جاران و زنجیرەیەك لە دەزگاکانی راگەیاندنی”سەربەخۆ” لە عیراق.
NED رووی تری روخساری موخابەراتی ئەمریکیە بۆ لەناوبردنی شوعییەت لە کیشوەری ئاسیا. ئەمە تۆمەتێك نیە بخرێتە ئەستۆی ئەم ڕێکخراوە، کردەوە و ڕەفتار و پەیوەندی و ئەرکەکانی پیشانی دەدات بەشێکی ترسناکە لە سەپاندنی وەحشیگەری لە جیهان:
– ڕێکخراوی فەرەنسی UNI کە کۆنەپەرەستە لە دژی بزووتنەوەی خوێندکاران لە 1968دامەزرا، پشتیوانی دیکتاتۆر و گەندەڵەکانی ئەفریقای دەکرد. ساڵانە بۆ نموونە لە 1984-1985بڕی 575هەزار دۆلار لە نید وەرگرت. ئەم زانیاریە لە ڕۆژنامەیی(لیبراتسیون) بڵاوکرایەوە کۆتایی بەو گەندەڵییە هێنرا. نید لە دژی بەشداری حزبی شوعی فەرەنسی لە حوکمڕانی بە ملیونان دۆلار پشتیوانی لە ناسیونال فرۆند و ئەوانی تر کرد.
– لەسەرەتای هەشتاکاندا تینك تانکی شەڕەنگێزی و فراوانخوازی سیاسەتی دەرەوەی ئەمریکا بوو. ئەرکە سینترالەکەی بریتی بوو لە هێرشکردن بۆ سەر حکومەتە مارکسیەکانی ئەمریکای لاتین وەك حکومەتی ئیل سلڤادۆر و حکومەتی ساندنستیەکان لە نیکاراگوا و هاوکات پشتیوانی لە حزبی کرستیانە دیموکراتەکان لە شیلی کرد کە کودەتای ژەنەڕاڵ بینوشیتی لێکەوتەوە.
– لە پشکنینی نووسینگەی نید لە قاهیرە بەڵگەنامەی زۆریان دەستکەوت بە ئەوەی (ئەخوان موسلمین) لە “شۆڕشی مەیدان” دەسەڵات بەدەست بگرێت. ئایا هەندێ حزب و ڕێکخراوی ئیسلامی لە کوردستانیش بە ڕێگای نیدەوە لە خزمەتی ستراتیژی ئەمریکا کاردەکەن؟
تییری وتارەکەی بەم رستەیە کۆتایی پێدەهێنێت: (ئەو توانا بەسنوورانە بۆ سەرپەرشتی ئەنجوومەنی ئاسایشی نیشتمانی ئەمریکا لە ژێردەستی-نید-هەیە نەك ڕێگە نادەن بە پشتیوانی دیموکراسی، بەڵکو کاردەکەن ئەگەر لە هەرکوێ هەبێت، ژەهرای بکەن.)

لە هەرێمی کوردستان و عیراق چەندین ڕێکخراو کاری جاسووسەتی و دژایەتی شوعییەت دەکەن(پێشی دوو ڕۆژ برادەرێکم وتی بەشداری

خولەکم کردووە، لەسەرەتای داتاشاوەکەیان وێنەی داس و چەکوش لەگەل کەلەسەری مرەق پیشاندەدەن!) بەڵام بە خودی نید وەك پاشماوەیەکی جەنگی سارد، رێکخراوێکی هەیە بەناوی(سەنتەری ئەمریکی بە هاوپشتی کرێکارانی جیهان(ACILS)!

ئایا وەزارەتی ناوخۆی هەرێم ئاگاداری رەوەی(نید)ە و چالاکییەکانی بەلایەوە ئاساییە بەیە لە ئاستیاندا بەدەنگن؟ ئایا نووسینگەی رێکخراوە ناحکومییەکان بەخۆیان بەرهەمی(نید)ن؟ ئایا رەوەی (نید) پێشێلکردنی سەروەری وڵات نیە؟ یان وڵات بە ئاگاداری حزبەکان کراوە بە خۆراکی گورگەکە و هیچ نالێن و ناکەن؟ ئایا حەق نیە داوا لە یەك بە یەکی رێکخراوە ناحکومییەکان و رۆژنامە و گۆقارە"سەربەخۆکان" بکەین: خەرجییەکەیان کێ دابینی دەکات؟!(ئەبێ خۆیان سەرچاوە داراییەکانیا ئاشکرا بکەن)

حەقیقەتەکمان لە بەرچاوە: سوپای ئەمریکا و چەندین وڵاتی تر لە هەرێم چالاکن و تازە"رەنگە" بە دامەزراندنی 5 بنکەی سەربازی دراوە، کۆمپانیای ئیکسون مۆبیل و شیقرۆن و شەریکەکانیان و (بی پی)بریتانی و گلوبالی فەرەنسی و هاوشێوەکانیان ساڵانەکە بست بە بستی وڵات دەپشکنێنن و بەرهەمیان هەیەو بانقی جیهانی و صندوقی دراوی جیهانیش فەرمانی خۆیان دەردەکەن و حکومەتی هەرێمیش یەك بە یەکیان لە دزی ئەمە جێبەجێ دەکات، بۆیە بارودۆخەکەمان بەم ئاستە وێرانکراوە. (نید) بەشێکی ترسناکە لەو بەرنامەیە و باڵی دیبلۆماتی و سوپای تێکدانە و ئەوانەی بەناوی(دژایەتی گەندەڵی و ئازادی رۆژنامەگەری) وەك رێکخراوی (ستێپ) و هاوشێوەکانی خەرجی گیرفانیان لێی وەردەگرن و ئەو رۆژنامە و نووسەرانە دەیناناسن و بەدەنگیان هەڵبژاردووە و ئەوانەی دەڕۆنە خزمەتی(معالی قونسلی ئەمریکی)، پێیان خۆشبێت یا نا، بەشێکن لە بەرنامەی تیرۆر و جەنگ و ماڵوێرانی ئیمپریالیستەکان!

کەواتە:

– ستوپ (NED) و هاوشێوەکانی لە کوردستان و عیراق
– ستوپ کۆمپانییەکانی هاوپەیمانان لە کوردستان و عیراق!
– ستوپ سوپای ئەمریکا و هاوپەیمانان لە کوردستان وعیراق!
– ستوپ بانقی جیهانی و صندوقی دراوی جیهانی لە کوردستان و عیراق!

سوسیالیزم(شوعییەت) یان بەربەرییەت…بەهێزبێت خەباتی شوعی و چەپ لە کوردستان و عیراق!

ژیانی عەدالەتی ئاشتی و ئازادی عەدالەتی کۆمەلایەتی خەیاڵ نیە!

سەرچاوەکان

-1

http://www.granma.cu/idiomas/aleman/unser-amerika/4sept-Vereinigte%20Staaten.html

-2 تییری میسان: صندوقی نیشتمانی بۆ دیموکراسیگنید" ڕووی یاسایی وەکالەتی هەواڵگری ناوەندی ئەمریکایە

Die CIA und ihr menschliches Antliz -3

4- Geheime Dieste Im Irak

5- “greater middle east’, Bernhard Schmid

6- Die USA nehmen mit Milionen Dollar jaerich massiv Einfluss auf die medien, weltweit.

بەویژدانی کۆمپانیای کانیبال:(ستراتفۆر-Stratfor)وەك نموونە

لە 1996 یەکێك بەناوی(جورج فریدمان) کۆمپانیایەکی تایبەتی بەناوی(ستراتفۆر)لە بواری لێکۆڵینەوە، هەواڵ و جیوپۆلیتیك و ئاسایش و پڕۆژەی دوارۆژی جیۆپۆلەتیك و کێشەکان لە جیهان دادەمەزرێنێت. ناوەکەی لە لێکدانی چەند پیتێکی یەکەمی دوو وشەی بەکارهێناوە(Strategic Forecasting) کە مانای(پێشبینی ستراتیژی)یە. پسپۆڕەکانی بریتین لە پۆلەتۆلۆگ، ئیکۆنۆمیست و پسپۆڕانی ئاسایش کە بەڕێگای"هەواڵگر"و سەرچاوە نهێنییەکانیەوە لە هەموو جیهان هەڵوێست و راوێژکاری و پێشبینییەکانی بڵاودەکاتەوە. گۆڤاری (Barrons) لە 2010 بە سەبەری cia ناوی برد. ئەوەی لەژێر بەڕێوەی ئەم تینك تانكە بوو، لە 2012 پلاتفۆرمی ویکیلیکس هێنایە سەر بەڕۆ: 5ملیون ئیمیلی ئەم دەزگایە بڵاوکردەوە.

پەردە لەسەر ڕووی جۆرج فریدمان و دەزگاکەی لادرا و ئەمەش پەیامی دامەزرێنەری ستراتفۆردە بە شێوازی کارو ئەرکەکانی لە نووسەنیکیدا بە هاوکارەکی لە فەنزەویلا لە 6/دیسەمبەر/2011: ئەگەر سەرچاوەکە بەهاداربوو، دەبێ بیهێنیتە ژێر رکێفی خۆت. هێنانە ژێر رکێف واتە، کۆنترۆڵکردنی سەرچاوەکە بە شێوەی دارایی، سیکسی یان دەروونی تا ئەو خالەی کە ئامادەبێت لەگەڵت رێکبکەوێت.).

کۆمپانیاکەی فریدمان لەسەر نهێنییەکان دەژێ. نزیکەی 30 هەزار کڕیاری هەیە و لەناویاندا سەر بە سوپای ئەمریکا، مەنیجەری صندوقی هیگیدە، سیاسەتمەداری گەورە و کۆمپانیای باناسیونالی هەیە. هۆکاری بەخشینی دارایی بە ئەم کۆمپانیە تا ئێستا نادیار بوو، بەڵام ئێستا ئیدی (هاکەر)ەکان چوونە ناو تۆری کۆمپانیاکە و هەموو شتێکیان خستە بەرچاو: کۆنترۆڵی دەروونی سەرچاوەکانی زانیاری، گەیاندنی زانیاری لە رۆژهەڵاتی ناوین و جاسوسیکاری بۆ کۆمپانیای کیمیاوی(Dow Chemical).

لەبارەی بڵاوکردنی زانیارییەکانی کۆمپانیاکە، فریدمان وەڵامی هیچ پرسیارێك نەداتەوە، چونکە وەڵامدانیان دووبارە تاوانباری دەکەنەوە. بۆ نموونە: ستراتفۆر چ جۆرە پەیوەندییەکی هەبوو لەگەڵ سەفارەتەکانی ئەمریکا؟ جێگرەکەی(فرید بورتون) بەشی جاسوسی دەزگای ئاسایشی وەزارەتی دەرەوەی ئەمریکا بووە. کۆمپانیا گەلێ وەك (داو شیمیکاڵ) و (کۆکا کۆلا) راوێژ لەم کۆمپانیایە وەردەگرن، چونکە وەك دەزگای ئاسایش کاردەکەن بەڵام وەك دەزگای ئاسایش کۆنتڕۆڵ ناکرێت.

فریدمان تۆمەتی ئەوەی سێبەری ciaە، ڕەتدەکاتەوە.

فریدمان کە خاوەن دەزگای پیشبینی جیوپۆلەتکی دوارۆژە لە جیهان و لە کتێبەکەی ساڵی 1991(جەنگی داهاتوو لەگەڵ ژاپۆن-430لاپەڕە)و کتێبی(100 ساڵی داهاتوو) پێشبینییەکانی نووسیوە لەبارەی جەنگی ئەمریکا لەگەڵ پۆڵەندا، تورکیا، بەڵام نەیتوانی پێشبینی هاککردنی کۆمپانیەکەی بکات!

لە گفتوگۆیەکی ((Der Aktionaer لەگەڵ فریدمان بە روونی بانگەواز بۆ ڕێگەزپەرستی دەکات دژ بە پەنابەران، لەمەشدا بە میتەدی(جەنگی کلتورەکان)و باسی جیاوازی کلتوور دەکات و ئەم گومانە دەخاتەڕوو : فەرموو چۆن ئەم وڵاتە-ئەڵمانیا-پێکەوەژیانی مرۆڤ فەراهەم بکات کە کلتوور و عەقڵییەتیان بەو شێوەیە توندڕەوبن بۆ نموونە وەك پەنابەرەکانی ڕۆژهەڵاتی ناوین.)

لە درێژەی قسەکانی: هەمیشە ئینتگراتسیونی بیانییەکان بۆ ئەوروپا کێشە بووە….پرسیارە زۆر گرنگەکە ئەمەیە: چۆن یەکێك دەبێتە ئەڵمان یان ئەوروپی. ئەمە زۆر سەختە).

هەروا چەندین بەچوونی تر کە لە نەخوێندەوارێکی ئاوایە دووردەستەکانی گەرمیانیش نابیستی.

لە ڤیدیویەك(لە یوتوب بەناوی پێشێلکردنی مافی چاپدان، کوژراوەتەوە) دیك براند-بەڕێوبەری بەرنامەی هاوبەش لە ئەنجومەنی شیکاگۆ بە کاروباری جیهانگیری پێشوازی لە فریدمان دەکات. لەم گفتوگۆیە فریدمان نموونەی قیزەوەنترین سیاسەتی ڕۆناڵد ریگان بەهەند وەردەگرێت و دەڵێت: ئەو سیاسەتە کە من وەسیەتی ڕۆناڵد ریگانم کرد، لە عیراق و ئیران بەکاریهێنا. ریگان پشتیوانی لە هەردوو لایەنی جەنگەکەی دەکرد کە لە(1980-1988)و دژ بە یەکتری بجەنگن.

بۆ رسواکردنی پلانە دژە ئازادی ئینسانییەکانی ستراتفور، هەر یەك لە چالاکوانی ئەنەنیمەس(بارێت بڕاون) بە 5ساڵ زیندانی و چالاکوانی ئەکوپی(جیرمی هاموند) بە 10 زیندانی لەلایەن دادگاکانی ئەمریکا مەحکومکران. لە کوردستان کە چاوساغی بۆ تینك-تانکی ستراتفۆر

دەکات؟ کە پێشتر چاوساغی بە ئینتەرپرایز دەکرد؟!
ئەگەر دەتانەوێت بە کەرامەت و سەربەرزی بژین، پشت لەهەموویان بکەن، خۆفرۆشی و خیانەت و سەتەمکار بە مەسەلەکی ئاسایی، ویژدانفرۆشی جەنگای"شانازی"، بەیە تاقە یەك ڕێگایە هەیە: شوعییەت و شەوە ژیان و کاری هەرەوەزی بکەن بە ماڵی خۆتان!
پرسیار: هەموومان دژ بە وەحشیگەری داعش لە فەرەنسا ناڕەزایەتیمان دەرخست، بەڵام بۆچی لە د1ی وەحشیگەری فەرەنسا لە کوشتنی خەڵکی مەدەنی هیچ ناڵیین؟ لە لاپەڕەی نهێنیەکانی cia و هەواڵگری بریتانی لەبارەی سالانی 1947-1963 بڵاوکرانەوە
سکەنداڵێك بە نموونەی حزبێکی نەرویژی!
حزبی کرێکارانی نەرویژ خۆی بە نوێنەری کرێکارانی وڵاتەکەی دەزانێت، بەڵام سەرکردەکەی(یانس شتۆلتەنبێرگ)کە پێشتر سەرۆکوەزیرانی ولاتەکەی بووە، ئێستا سەرۆکی(هاوپەیمانی ناتۆ)یە کە دەزگایەکی سەربازی جیهانییە و دەستی لە میلیتاریزەکردنی جیهان و کوشتنی مەدەنی و بەرپاکردنی جەنگی ئیمپریالیستی لە چەندین وڵاتانی دنیا هەیە.
ئەم حزبە ڕێکخراوەکی هەیە بەناو(فریاگەوتنی میللەتی) و لە دوو خاڵی سەرەکیدا لە سایتەکەیان، خۆیان بە خوێنەران دەناسێنن و دەنووسن، ئەمە:
– ڕێکخراوەکی بزووتنەوەی کرێکارانین بە هاوپشتی مرۆیی
– ڕێکخراوەکی سیاسی سەربەخۆین.
زۆر ئاسایی دەبوو ئەگەر بەرپرسانی ئەم حزبە ببن بە سەرۆکی بزووتنەوەی ئاشتی یان ژینگەپارێزی و ڕێکخراوەکی جیهانی ئەنتی فاشیست، بەڵام نەك ناتۆ کە دوژمنی سەرسەختە دژ بە کرێکاران و گەلانی ژێردەستەی جیهان بە کرێکارانی نەرویژەوە!
ئەمە سکەنداڵە و ئابرووچوونەکی گەورەیە بە کرێکارانی نەرویژ و بە گشتی بە خەڵکی ئاشتیخوازی نەوریژ.
دەبێ دەستلەکارکێشانی شتۆلتەنبێرگ و مەحکومکردنی هەڵویستی ئەم حزبە ببێت بە داواکاری ڕێکخراوی فرایاکەوتنی میللەتی نەرویژ!
خەڵکی نەرویژ پێویستی بە هاوپەیمانی ناتۆ نییە!
(ڕەش-بیرەکانی) کەسا نەسترا لە کوردستان!
(پەیمانگەی ئینتەرپرایزی ئەمریکی و مایکل روبن وەك نموونە)
لەبەر ئەوەی زۆر کەس هەیە خۆیان لە مرۆڤی ئەوروپی و ئەمریکی، کەمتر دەزانن، بەیە دەبینین حزب و ڕێکخراو وکەسانی گەندەڵ و تاوانباری ئەو وڵاتانە وەك ئازادیخواز و لایەنگری داپەروەری بە خەڵکی نەگبەتی وڵاتەکەم دەفرۆشنەوە و مایکل ڕۆبن و پەیمانگەی ئینترپرایزی ئەمریکی نموونەیەکیانە. ئایا پەیمانگەی ئەنتەرپرایز

کێن و چیان کردووە و چی دەکەن؟

وتارەکەی مایکل ڕۆبن بە خەڵك خوێنرایەوە

لە وتارەکەی ناوبراو بۆ خۆپیشاندەرانی ئازادیخوازی سلیمانی، هاتووە(ئەمریکا پەیوەستە لە دەسەڵاتدارانی ئەوە زۆر توڕە بن.... ئەمە ئەمەمان کرد بە دەستەبەرکردنی حوکمی یاسا و دادپەروەری).

لەبەر ئەوەی ڕۆبن پەیوایە ئەمە بەئاگاین لە ناعەدالەتی، هەژاری و گەندەڵی و لاوازی و قەرزاری هاوڵاتییەکانی ئەمریکا، بۆیە هاتووە وەك رزگارکەرێك قسەمان بۆ دەکات. حکومەتی ئەمریکی و پەیمانگەی ئینترپرایز بەهەی چەندین جەنگ و پشتیوانیکردنی حکومەت و ڕێکخراوە تیرۆریست و دیکتاتۆرییەکان و پێشێلکردنی جانامەی نەتەوە یەکگرتووە، بە گەندەڵی و تاوان، تاوانبارن و پێشی هەموو شتێك خیانەت لە پەیامەکەی ئیبراهیم لینکۆلن دەکەن! ڕۆبن و پەیکانگەکەی دەبێ بە زووترین کات بە بەردەم دادگا راپێچ بکرێن!

گەندەڵی و تاوانکاری پەیمانگەی ئینتەرپڕایزی ئەمریکی

هەشتا راپۆرتەکەی کەشوهەوای جیهانی سەر بە نەتەوە یەکگرتووەکان بڵاونەکرابووەوە، لەبی پیشەسازی بەوە پارەیان تەرخان کرد بۆ لێکۆڵەران تا راپۆرتی ناوبراو بە هەڵە بخەنەوە. وەك(گاردیان) ئیمڕۆ لە کۆتایی دیداری پسپۆڕان لە پاریس بڵاویکردەوە> پەیمانگەی کۆنەپارێزی ئەمریکی(ئینتەرپڕایز) 10هەزار دۆلار و نرخی هاتووچوو بە هەر زانایەك دەدەن بە بەرگرتن بە راپۆرتی ناوبراو< لە درێژەی وتارەکە هاتووە: ئینتەرپڕایز یەکێکە لە(تینك تانك)ە کاریگەرەکانی کۆنەپارێزە نوێکانە کە ڕێگەی سەرەکی بینیوە لە جەنگی عیراق.... کۆمپانیای نەوتی(ExxonMobl) سپۆنسەری ئەم پەیمانگەیە و بۆ ئەو مەبەستە 1،6ملیۆن دۆلاریان بۆ خەرجکردووە. قسەکەرەکی کۆمپانیاکە وتی کۆمپانیاکەمان سالانە 1% لە داهاتە گشتییەکەی بۆ ئینتەرپڕایز تەرخان دەکات. ئەم پەیمانگەیە پەیوەندی نزیك لەگەل ئیدارەی بوش هەیەو زیاتر لە20کارمەندی، جاران وەك راوێژکار لە حکومەتی بوش کاریان کردووە. زانایان لە راپۆرتەکەی پاریس هیچ گومانێکیان نەهێشت لەوەی کە مرۆڤ هۆی گۆڕانکارییەکانی کەشوهەوای سەرزەمینە...سووتەمەی وەك خەڵوزو نەوت لەو پەرەسەندنە بەرپرسیارن. مرۆڤایەتی هەڕەشەی ڕەشەبای زەبلاح و بەرزبوونی ئاستی دەریا و قەناغی وشکایی لێدەکرێ. مایکل خۆی بە قسەکەری خەڵك دەزانێ! بین ستیوارد(چالاکوانێکی ڕێکخراوی ژینگەپارێزی گرین پیس)بە توندی ڕەخنەی لە ئینتەرپرایز گرت و وتی: ئینتەرپڕایز لە فابریکەکی هزر زیاترەو کرێگرتەن و وەك ڕەشنبیر، کەسا نەسترای حکومەتی بوشن. ئەمانە نوێنەری کۆشکی سپین لە بواری حاشاکردن لە گۆڕانی ژینگە....ئەوانە لەئاستی زانست و ڕەوشت دەڕاندیان و ئەوەی

دەیانەوێت بریتیە لە جانتای پڕ لە پارە. ئایا مایکل رۆبن و برادەرو دۆستە کوردە رەشبیر و بەرپرسی هەندێ رۆژنامە و گ□قارە کۆسا نۆسترای کۆنەپارێزە راستڕەوەکانی ئەمریکا نین لە کوردستان؟! تۆماس پانی لە2/2/2007لە وتارێك بەناو(هاوپەیمانیەکی بکوژ)دەنووسێ: لە لێکۆڵینەوەکەی ئەنجومەنی کەشووهەوای(UN) کە ئیمڕۆ لە دنیا هەڵای نایەوە، هاتووە: (بەڕوونی دەرکەوتووە کە مر□ق ب□رپرسە ل□ بەرامبەر گۆڕانی کەشوهەوا...پەیمانگەی ئینتەرپرایز پارەیەکی زۆری تەرخانکردووە بۆ زانا، سیاسەتمەدارو ئابووریناسەکان تا وتار دژ بە راپۆرتەکەی نەتەوە یەکگرتووەدا بنووسن و ل□"گ□قارە سەربەخۆکان" بڵاوی بکەنەوە....ئەم هەوڵە لە بەرژەوەندی"هاوپەیمانییەکی بکوژ"ی زلهێزە...جاران لی رایموند(جێگری سەرۆکی پەیمانگەی ئینتەرپرایز)بەڕێوبەری کۆمپانیای نەوت(ExxonMob)بوو. هەروا پەمانگەکەی رۆبن شانبەشانی وەزارەتی دەرەوەی ئەمریکا لە کۆبوونەکەی(براتسلاڤا)ساڵی2000 بەشداری کرد! لەم کۆبوونەوەیە بڕیاردرا بۆ پێشێلکردنی رێککەوتنەکەی هیلسنکی بۆ(پێکەوەکارکردن و ئاسایشی ئۆروپا). ئیمزاکەرانی ئەم رێککەوتننامەیە(ئەمریکا و زۆربەی وڵاتانی ئۆروپا)بە ئەرکی خۆیان زانیوە ((لە داهاتودا هەرگیز نابی ر□ ب□درێ بە بەکارهێنانی توندوتیژی بۆ گۆڕینی سنوورەکانی دەوڵەتانی ئۆروپا.)) مایکل رۆبن باسی یاسا و عەداڵەت دەکات، بەڵام ئایا دەزانێ ماوەی پتر لە 20 ساڵە زیندانی سیاسی و رۆژنامەنووس مۆمیا ئەبو جەمال(سەر بە رێکخراوی پڵنگی رەش) بەناهەق زیندانی کراوەو لەوانەیە لە هەر کاتێك لەسێدارەی بدەن، بەڵام سەرەڕای ناڕەزایەتییە جیهانییەکان، هێشتا هەر ئازاد نەکراوە. لە وڵاتە"ئازادەکەی برادەرە بێلایەنەکەمان"مافی مانگرتنیش لە کرێکاران قەدەغە دەکرێ! شایانی باسە پەیمانگەی ئینتەرپرایز لە1943دامەزراوە وەك دەزگایەکی تایبەت بە لێکۆڵینەوە بۆ بەرگی لە سیستێمی سەرمایەداری و رەفتاری کۆمپانییە گەورەکان و بەرژەوەندیەکانیان، بەڵام پاشان بواری خوازراوی بەرفراوانتر بوو.

ئایا کوردستانی عیراق هاوپەیمانێکی باشە؟

ئەوە ناوی ئەو راپۆرتەیە کە لەلایەن ئینتەرپرایز لە 13ی ئاب/2008 بڵاوکراوەتەوەو نووسەرەکەی(مایکل رۆبن)ەو تێدا بە توندی رەخنە لە پارتی و یەکێتی دەگرێ و هەندێ نهێنی ئابرووچووانەو مەترسیدار دەردەخات. لەو راپۆرتە(پارتی کرێکارانی کوردستان)بە تیرۆریست ناودەبات و دەنووسن”تیرۆرستییەکەی دۆزی نەتەوەی کورد پیس دەکات… هەردوو حزبەکە بە بەمامەڵەکردنیان لەگەل ئیران،

خیانەتیان لە متمانەی ئەمریکا کرد"...و زۆر شتی تر.
ئینتەرپرایز لە13ی ئاب/2008
جاش و موستەشارە کوردەکانی ئینتەرپرایز!
زۆرێك لە رۆژنامە، گۆڤارو کەنالەی تەلەفزیونی بەشەوەیەك باسی پەیمانگەی ئینتەرپرایز و مایکل رۆبن دەکەن، وەك بەشێی رێکخراوی کۆمەڵگەی مەدەنی و کەسایەتی بەلایەنن و کارەکەیان تەنها ئەوەیە بەشێوەیەکی مەدەنی و ئاشتیخوازانە کاردەکەن. ئەمە درۆیەکی شاخدارو مەترسیدارە، گاڵتەکردنە بە خوێنەر و خەڵکی کوردستان، چونکە:
1- کارل روف یەکێکە لە سەرانی ئەو پەیمانگەیە و هاوکات یەکێك بوو لە گەورە موستەشارەکانی جۆرج بوش و نزیکە لە زانکۆی (بۆب جۆنس) لە ساوت کارۆلینا(سەنتەرێکی راستڕەوەو توندڕەوەکان)ە و هەر خۆیشی سەرپەرشتی هەڵبژاردنی (بوش)ی کردووە. کارمەندانی ئەم پەیمانگە"سەربەخۆیە" وەك مایکل لادین و (جاشوا میرەفیك) پێکەوە لەگەڵ هەندێ کۆنەپارێزەکان وەك جیمس ولسی(سەرۆکی رابردووی هەواڵگری ئەمریکا)، جاك کامپ(کاندیدی حزبی کۆمارییەکان بۆ سەرۆکایەتی ئەمریکا1996 و یاریدەری وەزیری بەرگری بۆ سیاسەتی ئاسایشی نیودەوڵەتی)کاردەکەن، واتە"دەستی شاراوە"ی وەزارەتی دەرەوەو بەرژەوەندییە ئابوورییەکانی ئەمریکان. یەکێك لە گەورە لەکۆڵەری ئەو پەیمانگە"بەلایەن و زانستی و ناحکومییە"ناوی (جۆن بۆلتن)ە کە بالیوزی ئەمریکا بوو لە نەتەوە یەکگرتووەکان.
ئەم"ئەستێرە بەلایەنە" لە 29/8/2010 بانگەوازی بۆ بۆردومانکردنی بنکەکانی پیتاندی ئەتۆمی ئیرانی کرد. ئەم کامەندەی سەر بە رێکخراوەکی"ngo"ە لە وتارێکیدا لە رۆژنامەی ووڵ ستریت سالەی 1997نووسیویەتی(ئەو پەیمانانامە نیودەوڵەتییانە کە ئەمریکا مەری دەکات یاساگەلێك نین رێزیان لێ بگیرێت، بەڵام وەك پێویستییەکی سیاسی زیانی نییە لەگەڵ گۆڕانی بارودۆخ لێی پاشگەز ببینەوە).
کۆنەپارێزە نوێکان بەیەکچاو تەماشای نازیەت، شوعیەت و بزووتنەوە ئیسلامییەکان دەکەن، ئەستا ئیتر منیش سەیرم نایەت لەوەی کە (رەش-بیران)، هەندێ گۆڤار لە هەرێم وەك سەگی هار هەمان ئەم کارە ئەنجامدەدەن.

ئاژاوەی داهێنەرانە!
ئەمە تیئۆری گەورە فەیلەسوفی کۆنەپارێزە راستڕەوەکانە(لیفی شتراوس)ە کە کۆنەپارێزە راستڕەوی ئەمریکا کاری پێدەکەن. ناواخنەکەیشی ئەمەیە: جەماوەر لەناو هەرانانەوە غەرق بکەن تا نوخبە بتوانێ جێگیربوونی بارودۆخەکەی دابین بکات). لە ئەمریکا

شتراوسییەکان ناسراون و گۆقاری(کۆمینتەری)دەردەکەن. پرۆفیسۆر نۆرمان پۆتهۆراس سەرپەرشتی دەکات و بە گرنگترین بەرهەمی کۆنەپارێزەرە نوێکانە.

مافیای چەك و ئەتۆم لەسەرووی یاسان!

لە وڵاتی(ئازای سەرمایەی دارایی، کۆمپانیای باننناسیونال وجەنگ و هەژاری) بە گوێرەی راپۆرتی لیژنەی چاودێریکردنی ئەتۆم، لە 23/3/2011ئاشکرای کرد کە ئەرکی راگەیاندنی هەڵەی کەرەستە و"لەکارکەوتن" کە لەوانەیە رووداوی کارەساتئامێزیان لێ بکەوێتەوە لە زیاتر لە یەك لەسەر سێی حاڵەتەکان، پشتگوێ خراون).

حکومەتە مەدەنی و دیموکراسیەکەی"بەڕێز"رەبن تەنها لە ساڵی2008دا وەك پەیمانگەی تۆژینەوەی ئاشتی جیهانی بڵاویکردووە، بودجەیەکی خەیاڵی بۆ جەنگ تەرخان کردووە(1.464 بلیون دۆلار)!. ئێستا ئۆباما درێژە بە کارو ئەرکەکانی سەرۆکەکانی پێشتری دەداو پشتیوانی لەو دیکتاتۆرانە دەکات کە لە سەدام یان ئەحمەدی نەژاد کەمتر نین، بۆ نموونە بە بڕی 60ملیارد دۆلار 84 فڕۆکەی جەنگی(ف.15)، 70هیلیکۆپتەر لە جۆری ئەپاچی، بە سعودیەی عەرەبی دەفرۆشێت. بەڵام ئاشکرایە ئاشتییەکەی(ئینتەرپرایز) شێوەی تری هەیە، بۆ نموونە لە ووڵ ستریت جۆرنال نووسراوە: تەنها بە پڕچەککردنی سعودیەی عەرەبی بە فرۆکەی جەنگی، کار بە نزیکەی 77هەزار کەس لە کۆمپانیای بۆینگ دابین دەبێت. ئۆباما ئێستا خەریکە زەمینە بۆ بازرگانی بە سیستەمی(تات) خۆشدەکات. راکێتەکانی ئەم سیستەمە دەگاتە دەرەوری و بەرزی ئەتمۆسفێری زەمین. ئیمارات بە بڕی 7ملیارد دۆلار نموونەیەکی هاوشێوەی ئەو سیستەمە کڕیوە لەگەڵ 147راکێت.

وا باشە رەبن لەبری ئەوەی درووشمی"عەدالەتی کۆمەڵایەتی و ئازادی" بۆخەڵکی کوردستان بفرۆشێ، وا باشە خۆی و پەیمانگە"زانستی و بەلایەنەکەی" خەریکی گەندەڵی بۆرسەی ووڵ ستریت و لابردنی قەرزی بانقەکان لەسەر ملیونان هاوڵاتی ئەمریکا ببێت و وەك کەسێکی"ئازادیخواز"بە بەڵگەوە بیسەلمێنە کە تەرخانکردنی پتر لە یەك بلیون دۆلار بۆ وەزارەتی بەرگری، باشتر وایە بۆ ئاشتی تەرخانی بکەن و بەمە خۆشەویستی گەلانی دنیا دابیندەکەن! وەك هاوڵاتییەکیش تکا لە برادەرە دژ بە گەندەڵییەکانی دەکەم، بەڵکو نەختێ مەشوەرەت بە"سەرۆکی مێژوویی"وڵاتەکەی بدەن بە خزمەتکردنی خانەشینەکانیان و خزمەتگوزاری تەندرووستی بە هەژاران و بێکار و لانەوازەکانیان باش بکەن نەك بە گوێرەی بەرنامەی(Medicaid) کەمی بکەنەوە!، ئاخر باش نییە 23ملیون ئەمریکی بە بێ بیمەی تەندرووستی بژین: ئەمە بۆ

ئاشتی جیهانی خراپە و پ□شلکردنی جاڕنامەی مافی مر□ڤ!
هەروا(باج)یش کەم بکەنەوەو کرێی کار زیادبکەن تا هەموو ئەمریکا لەسەر قەرز نەژێن و تۆزێك کەرامەت بۆ هاوڵاتییەکانیان دابین بکەن!
ئێمە خۆمان ئەقڵ و توانامان هەیە بۆ خەباتکردن لە پێناو عەدالەتی کومەڵایەتی کە حکومەتەکەی ئەو بە ئاگر و ئاسن لە دژیدا رادەوەستێ، وەك نزیکترین مێژووی ئەمریکای لاتین و دژایەتیکردنیان بۆ شوعییەت پێماندەڵێن!
ئەوە چارەنووسی ئەو رەشبیرە جاش قەڵەمانەیە کە خۆیان بۆ ملکەچی و جاشایەتی و خۆفرۆشتن بە ئەم یا ئەولایەن تەرخانکردووەو بەردەوام خۆیان وەك کەسانی دڵسۆزی"بێلایەن"و دژ بە گەندڵی و دڵسۆزی عەدالەتی کۆمەڵایەتی ب□ ه□زاران دەفرۆشن و لەراستیدا ئەجندای کۆنەپەرەستی و تاوان جێبەجێ دەکەن…
ئێوە سەری ئازادی دەبڕن!
ئێوە جامبازی بە عەدالەتی کۆمەڵایەتییەوە دەکەن!
بەرەی ه□زارەکان و ئاواتەکانیان و دژایەتی کەندەڵی لەشوێنێکی ترەو لەو شوێنە دەست پێدەکاتەوە کاتێ دوژمنەکانیان دەناسنەوەو بە خۆیان داخوازییەکان رادەگەینن و پێشکەش دەکەن. داخوازییە رەواکانی ستەمدیدەکان ل□ بەرچاون، گرنگ ئەوەیە نەهێڵین یاری بە ئازار و نەگبەتییە رۆژانەکانمان و بە قوربانیان بکرێ…

تێبینی: کۆسا نۆسترا رێکخراوێکی تاوانبارییە لە ئەمریکا و خۆیان بەشێوەی مافیەکانی سیسیلیا رێکخستووە.

ئایا دامەزراندنی راگەیاندکارانی سوور پێویستە؟!

ئەمە نامەیەکە بۆ ئەو رۆژنامەنووسانە کە خۆیان بە کەسانی چەپ دەزانن و بە هەموو شێوەیەك هەوڵدەدەن پێگەکەی لەناو کۆمەڵگە بەهێزبکەن لە سەرد□مکدا کە راگەیاندنی ئیمپریالیستی دنیای سەرمایەداری و پەلوپۆکانی هاوشانی(سوپای ناتۆ، صندوقی دراوی جیهانی، دەزگا سیخوڕیەکان، دادگای نیودەوڵەتی، بانقی جیهانی، G7، G20، شانەکانی بیرکردن-Think tank) هەنگاودەنێن و بە وردترین شێوە خۆیان رێکخستووە.
بۆ نموونە: زانیاری بە هاوڵاتیان نادرێت ل□ب□ارەی (کودەتا نەرم)ەکەی بەرازیل، هیرشکردن بۆ فەنزەویلا، بەرەی چەپ لە توکیا، پیلانگێڕی ئەمریکا دژی ئۆکرانیا و قەدەغەکردنی حزبی شوعی لە چەند وڵاتێك، بارودۆخی زیندانەکانی ئەمریکا، یەکگرتنی چەپ لە سپانیا، جەنگی ئەمپریالیستی لەوڵاتانی ئەفریقا و زیانیان بە ژینگە و

هەزاران رووداوی رۆژانەی جۆراوجۆری جیهانی کە راستەوخۆی کاریگەریان لەسەر ژیانی ئێمە هەیە. ئەوەی لە کەناڵەکانی تەلەفزیون بڵاودەکرێنەوە لە ئاژانسە سەرمایەدارەکان وەردەگرن و تەنانەت ئەو کەناڵانەی کە پەیامنێریان لە هەندێ وڵات هەیە، زانیاری لەبارەی موقاوەمەت، خەباتی شوعی و چەپەکان بە هاوڵاتیان نادەن.

ئەی ئێمە؟

پەرتەواز، کەمکردن لە بایەخ و ڕۆڵی یەکتر، ناڕۆشنی لە هەڵویستەکان و لە ئەنجامدا نەیارەکانمان سوودیان لەم لاوازییە وەرگرتووە.

ئەمەش ئەتوانین بەرێگای جۆربەجۆر هەوڵ بدەین بۆ ئەوەی توانامان چڕبکەینەوە بۆ دامەزراندنی(ناوەندی ڕاگەیاندنی سوور، ڕۆژنامەنووسانی سوور، هەواڵنێرانی سوور، ڕاگەیاندکارانی سوور)ی هاوبەش لەبواری ڕاگەیاندنی ئەلکترۆنی، کاغەز، رادیو، تەلەفزیون، هەواڵ و ڕاپۆرت و

ئامانجی ئەمە پێکەوە بریتی بێت لە شکاندنی تیرۆری ئەنتی کۆمونیزم و هێرشی بەرفراوانی سەرمایەدارانی جیهان و ناوخۆ لە دژی(مافە چینایەتییەکانمان و گەوجاندنی جەماوەر و درۆکردن و پێشینی تاوانی جەنگە ئیمپریالیستییەکانیان و ملیتاریزەکردنی ژیان لەسەرزمین و تێکدانی ژینگە).

ئەم نووسینە هەنگاوی یەکەمە و هیوادارم هەر ڕاگەیاندکارێك لەلای خۆیەوە بە پێشنیار و ڕەخنە و بۆچوونی ئەرێنی هەوڵ بۆ قووڵکردن و بەهێزکردنی ئەم پێشنیارە بکات.

(ڕەش-بیرەکانی) کۆسا نۆسترا لە کوردستان!

(پەیمانگەی ئینتەرپرایزی ئەمریکی و مایکل روبن وەك نموونە)

لەبەر ئەوەی زۆر کەس هەیە خۆیان لە مرۆڤی ئەروپی و ئەمریکی، کەمتر دەزانن، بۆیە دەبینین حزب و ڕێکخراو وکەسانی گەندەڵ و تاوانباری ئەو وڵاتانە وەك ئازادیخواز و لایەنگری داپەروەری بۆ خەڵکی نەگبەتی وڵات تەکەم دەفرۆشنەوە و مایکل ڕۆبن و پەیمانگەی ئینترپرایزی ئەمریکی نموونەیەکیانە. ئایا پەیمانگەی ئەنتەرپرایز کێن و چیان کردووەو چی دەکەن؟

وتارەکەی مایکل ڕۆبن بۆ خەڵك خوێنرایەوە

لە وتارەکەی ناوبراو بۆ خۆپیشاندەرانی ئازادیخوازی سلیمانی، هاتووە(ئەمریکا پێویستە لە دەسەڵاتدارانی ئەوە زۆر توڕە بن…. ئەمە ئەمەمان کرد بۆ دەستەبەرکردنی حوکمی یاسا و دادپەروەری).

لبر ئوی ربن پیوای ئم بئاگاین ل ناعدالتی، هزاری و گندی و لانوازی و قرزاری هاوتییکانی ئمریکا، بی هاتوو وك رزگارکرك قسمان ب دکات. حکومتی ئمریکی و پیمانگی ئینترپرایز بهی چندین جنگ و پشتیوانیکردنی حکومت و رکخراو تیریست و دیکتاتریی‌کان و پشلکردنی جانامی نتو یکگرتوو، ب گندی و تاوان، تاوانبارن و پشی هموو شتك خیانت ل پیامکی ئیبراهیم لینکلن دکن! ربن و پیکانگکی دب ب زووترین کات ب بردم دادگا راپچ بکرن!

گندی و تاوانکاری پیمانگی ئینترپایزی ئمریکی

هشتا راپرتکی کشوهوای جیهانی سر ب نتو یکگرتووکان بلاونکراوو، لبی پیشسازی ب پاریان ترخان کرد ب لکران تا راپرتی نابراو ب ه بخنو. وك(گاردیان) ئیم ل کتایی دیداری پسپان ل پاریس باویکرو>پیمانگی کنپارزی ئمریکی(ئینترپایز) 10هزار دلار و نرخی هاتووچوو ب هر زانایك ددن ب برگرتن ب راپرتی نابراو< ل درژی وتارک هاتوو: ئینترپایز یکک ل(تینك تانك) کاریگرکانی کنپارز نوکان ک رهی سرکی بینیو ل جنگی عیراق.... کمپانیای نوتی(ExxonMobl) سپنسری ئم پیمانکی و ب ئو مبست 1،6ملیون دلاریان ب خرجکردوو. قسکرکی کمپانیاک وتی کمپانیاکمان سان 1% ل داهاتی گشتییکی ب ئینترپایز ترخان دکات. ئم پیمانگی پیوندی نزیك لگل ئیدارهی بوش هی و زیاتر ل20کارمندی، جاران وك راوژکار ل حکومتی بوش کاریان کردوو. زانایان ل راپرتکی پاریس هیچ گومانکیان نهشت لوی ک مرق هی گانکارییکانی کشوهوای سرزمین...سووتمی وك خووزو نوت لو پرسندن برپرسیار. مرقایتی هشی رش بای زبلاح و برزبوونی ئاستی دریا و قناغی وشکایی لدکر. **مایکل خی ب قسکری خك دزان!**

بین ستیوارد(چالاکوانکی رکخراوی ژینگپارزی گرین پیس) ب توندی رخنی ل ئینترپرایز گرت و وتی: ئینترپرایز ل فابریککی هزر زیاترو کرگرتن و وك رشنبیر، کسا نسترای حکومتی بوشن. ئمان نونری کشکی سپین ل بواری حاشاکردن ل گانی ژینگ…ئوان لئاستی زانست و روشت داندیان و ئوی دیانوت بریتی ل جانتای پ ل پار.

ئایا مایکل ربن و برادرو دستکورد رشبیر و برپرسی هند رژنام و گقار کسا نسترای کنپارز راستوکانی ئمریکا

نین لە کوردستان؟!
تۆماس پانی لە2/2/2007لە وتارێك بەناو(هاوپەیمانیەکی بکوژ)دەنووسێ: لە ل□ک□ینەوەکەی ئەنجومەنی کەشووهەوای(UN) کە ئیمڕۆ لە دنیا هەڵای نایەوە، هاتووە: (بەڕوونی دەرکەوتووە کە مرۆڤ بەرپرسە لەبەرامبەر گۆڕانی کەشوهەوا…پەیمانگەی ئینتەرپرایز پارەیەکی زۆری تەرخانکردووە بۆ زانا، سیاس□ت□م□دارو ئابووریناسەکان تا وتار دژ بە راپۆرتەکەی نەتەوە یەکگرتووەدا بنووسن و لە"گۆڤارە سەربەخۆکان"بڵاوی بکەنەوە…. ئەم هەوڵە لە بەرژەوەندی"هاوپەیمانییەکی بکوژ"ی زلهێزە…جاران لی رایموند(جێگری سەرۆکی پەیمانگەی ئینتەرپرایز)بەڕێوبەری کۆمپانیای نەوت(ExxonMob)بوو.
هەروا پەمانگەکەی رۆبن شانبەشانی وەزارەتی دەرەوەی ئەمریکا لە کۆبوونەکەی(براتسلاڤا)ساڵی2000بەشداری کرد!
لەم کۆبوونەوەیە بڕیاردرا بۆ پێشێلکردنی رێککەوتنەکەی هیلسنکی بۆ(پێکەوەکارکردن و ئاسایشی ئۆروپا). ئیمزاکەرانی ئەم رێککەوتنامەیە(ئەمریکا و زۆربەی و□تانی ئۆروپا)بە ئەرکی خۆیان زانیوە ((لە داهاتودا هەرگیز نابێ رێ بدرێ بە بەکارهێنانی توندوتیژی بۆ گۆڕینی سنوورەکانی دەوڵەتانی ئۆروپا.))
مایکل رۆبن باسی یاسا و عەداڵەت دەکات، بەڵام ئایا دەزانێ ماوەی پتر لە 20 ساڵە زیندانی سیاسی و رۆژنامەنووس مۆمیا ئەبو جەمال(سەر بە رێکخراوی پڵنگی رەش) بەناهەق زیندانی کراوەو لەوانەیە لە هەر کاتێك لەسێدارەی بدەن، بەڵام سەرەڕای ناڕەزایەتییە جیهانییەکان، هێشتا هەر ئازاد نەکراوە. لە وڵاتە"ئازادەکەی برادر□ بێلایەنەکەمان"مافی مانگرتنیش لە کرێکاران قەدەغە دەکرێ!
شانی باسە پەیمانگەی ئینتەرپرایز لە1943دامەزراوە وەك دەزگایەکی تایبەت بە لێکۆڵینەوە بۆ بەرگی لە سیستێمی سەرمایەداری و رەفتاری کۆمپانییە گەورەکان و بەرژەوەندیەکانیان، بەڵام پاشان بواری خوازراوی بەرفراوانتر بوو.

ئایا کوردستانی عیراق هاوپەیمانێکی باشە؟

ئەوە ناوی ئەو راپۆرتەیە کە لەلایەن ئینتەرپرایز لە 13ی ئاب/2008بڵاوکراوەتەوەو نووسەرەکەی(مایکل رۆبن)ەو تێدا بە تووندی رەخنە لە پارتی و یەکێتی دەگرێ و هەندێ نهێنی ئابرووچووانەو مەترسیدار دەردەخات. لەو راپۆرتە(پارتی کرێکارانی کوردستان)بە تیرۆریست ناودەبات و دەنووسن"تیرۆرستیی□کی دۆزی نەتەوەی کورد

پیس دەکات… هەردوو حزبەکە بە بەمامەڵەکردنیان لەگەل ئیران، خیانەتیان لە متمانەی ئەمریکا کرد"…و زۆر شتی تر.

ئینتەرپڕایز لە13ی ئاب/2008
جاش و موستەشارە کوردەکانی ئینتەرپرایز!
زۆرێك لە رۆژنامە، گۆڤارو کەناڵی تەلەفزیونی بەشێوەیەك باسی پەیمانگەی ئینتەرپرایز و مایکل رۆبن دەکەن، وەك بڵێی رێکخراوی کۆمەڵگەی مەدەنی و کەسایەتی بێلایەنن و کارەکەیان تەنها ئەوەیە بەشێوەیەکی مەدەنی و ئاشتیخوازانە کاردەکەن. ئەمە درۆیەکی شاخدارو مەترسیدارە، گاڵتەکردنە بە خوێنەر و خەڵکی کوردستان، چونکە:
1- کارل روف یەکێکە لە سەرانی ئەو پەیمانگەیە و هاوکات یەکێك بوو لە گەورە موستەشارەکانی جۆرج بوش و نزیکە لە زانکۆی (بۆب جۆنس) لە ساوت کارۆلینا(سەنترێکی راستڕەوە توندڕەوەکان)ەو هەر خۆیشی سەرپەرشتی هەڵبژاردنی (بوش)ی کردووە. کارمەندانی ئەم پەیمانگە"سەربەخۆیە" وەك مایکل لادین و (جاشوا میرۆفیك) پێکەوە لەگەل هەڵۆ کۆنەپارێزەکان وەك جیمس ولسی(سەرۆکی رابردووی هەواڵگری ئەمریکا)، جاك کامب(کاندیدی حزبی کۆمارییەکان بۆ سەرۆکایەتی ئەمریکا1996 و یاریدەری وەزیری بەرگری بۆ سیاسەتی ئاسایشی نیودەوڵەتی)کاردەکەن، واتە"دەستی شاراوە"ی وەزارەتی دەرەوەو بەرژەوەندییە ئابوورییەکانی ئەمریکان. یەکێك لە گەورە لێکۆڵەری ئەو پەیمانگە"بێلایەن و زانستی و ناحکومییە"ناوی (جۆن بولتن)ە کە بالیوزی ئەمریکا بوو لە نەتەوە یەکگرتووەکان.
ئەم"ئەستێرە بێلایەنە" لە 29/8/2010 بانگەوازی بۆ بۆردومانکردنی بنکەکانی پیتاندی ئەتۆمی ئیرانی کرد. ئەم کامەندەی سەر بە رێکخراوێکی"ngo"ە لە وتارێکیدا لە رۆژنامەی ووڵ ستریت ساڵی 1997نووسیویەتی(ئەو پەیماننامە نیودەوڵەتییانە کە ئەمریکا مۆری دەکات یاساگەلێك نین رێزیان لێ بگیرێت، بەڵام وەك پێویستییەکی سیاسی زیانی نییە لەگەل گۆڕانی بارودۆخ لێی پاشگەز ببینەوە).
کۆنەپارێزە نوێکان بەیەکچاو تەماشای نازیەت، شوعییەت و بزووتنەوە ئیسلامیەکان دەکەن، ئێستا ئیتر منیش سەیرم نایەت لەوەی کە (رەش-بیران)، هەندێ گۆڤار لە هەرێم وەك سەگی هار هەمان ئەم کارە ئەنجامدەدەن.

ئێوە سەری ئازادی دەبڕن!
ئێوە جامبازی بە عەدالەتی کۆمەڵایەتییەوە دەکەن!
بەرەی هەژارەکان و ئاواتەکانیان و دژایەتی کەندەڵی لەشوێنێکی

تر‌و ل‌و شو‌ن‌ د‌ست پ‌د‌کات‌و‌ کات‌ دوژمن‌کانیان د‌ناسن‌و‌و ب‌ خ‌یان داخوازیی‌کان راد‌گ‌ینن و پ‌شک‌ش د‌ک‌ن. داخوازیی‌ ر‌واکانی ست‌مدید‌کان ل‌ ب‌رچاون، گرنگ ئ‌و‌ی‌ ن‌ه‌ین یاری ب‌ ئازار و ن‌گب‌تیی‌ ر‌ژان‌کانمان و ب‌ قوربانیان بکر‌…

ت‌بینی: ک‌سا ن‌سترا ر‌کخراو‌کی تاوانبارییی‌ ل‌ ئ‌مریکا و خ‌یان ب‌ش‌و‌ی مافی‌کانی سیسیلیا ر‌کخستوو‌.

تاوان‌کانی حکوم‌تی ئ‌مریکا پاش 1945 تا ئ‌ستا(ب‌ کورتکراوی) ی‌ك ب‌ ی‌کتان درووشم و ب‌‌‌نی گ‌یاندنی راستی ب‌ بین‌رانتان داو‌، ب‌‌ام ب‌ جار‌کیش ن‌مانبینی و ن‌مانبیست ر‌خن‌ی‌ك ئاراست‌ی سیاس‌تی ئیمپریالیزمی ئ‌مریکی و هاوپ‌یمان‌کانی بک‌ن. ب‌د‌نگی ئ‌و‌ ل‌ تاوان‌کانی حکوم‌تی ئ‌مریکا ت‌نها ل‌ ج‌هال‌ت، دوو‌وویی و خ‌فر‌شی س‌رچاو‌ی گرتوو‌: چ‌ت‌ی ق‌مه‌‌گرن. ق‌‌‌ه‌‌گری. راگ‌یاندن‌کانی ناو خودی ئ‌مریکا و جیهانی س‌رمای‌داری س‌ر ب‌ حکوم‌ت‌کانیان ن‌ك ئ‌پ‌زیتسیون‌کانیان زیاد یان ک‌م ر‌خن‌ ئاراست‌ی حکوم‌ت‌کانیان د‌ک‌ن، ب‌‌ام ئ‌و‌ ئ‌و‌ند‌ ب‌ئاست و ک‌سای‌تین ب‌ خاتری چ‌ند د‌لار‌کی چ‌کن ب‌د‌نگیتان ه‌‌بژاردوو‌ و ت‌نان‌ت کار گ‌یشتوو‌ت‌ ئ‌و راد‌ی‌ قونسوولی ئ‌مریکی ب‌ ب‌رگریکار ل‌ ئازادی ب‌ خ‌‌کی کوردستان بناس‌نن و ز‌ر‌کتان ت‌شریف د‌ب‌ن ب‌ لای"ج‌نابی عالی". ئ‌و‌ ب‌م ه‌‌ویست و ر‌فتار‌ مافی ر‌وای بین‌ران پ‌ش‌ل د‌ک‌ن و بوون ب‌ ب‌ش‌ك ل‌ ئام‌ری گ‌مژاندن و ن‌زانی و سیخو‌ی و چ‌ت‌یی و ش‌ر‌فی ق‌‌‌متان خستو‌ت‌ ژ‌ر پ‌ی سیست‌می تاوان و تیر‌ر و چ‌وسان‌و‌ ل‌ جیهان.

ل‌ر‌ ئ‌م زانیاریان‌ ب‌ناود‌ک‌م‌و‌ ب‌و هیوای‌ ب‌ جار‌کیش ب‌ت، ئ‌م زانیاریان‌(ئ‌ستا ه‌مووییان د‌‌‌ن ئ‌یانزانین)بگ‌ی‌نن ب‌ رای گشتی!

- ئ‌‌مانیا1945: موخاب‌راتی ئ‌مریکی(CIC) ل‌ پسپ‌رانی پ‌لیسی نازی و چاش‌کانی سوپای‌ك داد‌م‌زر‌نن ل‌ 35 ه‌زار ک‌س ل‌ دژی ی‌ک‌تی سوۆ‌ت و ب‌شی ه‌وا‌گری نازی(Fremde Heere Ost) و‌ك0ر‌کخراوی(Gehlen) و ب‌ یارم‌تیان کاری ت‌کد‌ران‌ و نائارامی ل‌ ر‌ژه‌لاتی ئ‌روپا ئ‌نجامد‌دا. ل‌ پاشاندا ل‌ ر‌کخراوی(ک‌لین) د‌زگای ه‌وا‌گری ئ‌‌مانی(BND) داد‌م‌زر‌نن. ی‌ك‌ك ل‌ کارم‌ندان و پسپ‌ری- گستاپ‌ ک‌ ل‌لای‌ن موخاب‌راتی ئ‌مریکا و‌رگیرا و ل‌ د‌ستگیرکردن پار‌زرا ناوی(کلاوس باربی-klaus Barbie-) ک‌ ل‌ شاری لی‌نی ف‌ر‌نساو‌ دیپ‌رتکردنی جوو‌ ف‌ر‌نسیی‌کانی ب‌ ئ‌ردوگای ل‌ناوبردن ر‌کد‌خست. (باربی) ل‌ 1951 ل‌لای‌ن(cia)و‌ ب‌ ناوی(کلاوس

ئەڵتمان)ڕەوانەی پۆلیفیا کرا و لەوێوە کەماندەی تیرۆرکردنی سیاسەتمەدار و سەندیکاییە چەپەکان لە وڵاتانی ئەمریکای لاتین بەرێوەدەبرد.

– چین(1945-1949): لە جەنگی ناخۆی چین، لە دژی کۆمونیستەکان، پشتیوانی لە (شین کای شیك) دەکەن ولەرەش سەربازە دیلەکانی یابان کە پاش ژێرکەوتنی وڵاتەکەیان لە جەنگی جیهانی دووهەم، بەکاردەهێنن.

– فلیپین(1945-1953): لە دژی حکومەتی چەپگەرای(Huks) و خەڵتانی خوێن کرا و پاشان چەتەکانی لە وڵاتەکە دامەزراند و (فیردیناند مارکۆس)یان کرد بە(پیاوە بەهێزەکە).

– ئیتالیا1947-1948): (cia) هێزەکانی مافیا و گروپە تیرۆریستە راستڕەوەکان لە دژی کۆمونیست و سۆسیالیستەکان چەکداردەکات. بە ئەم مەبەستە پسپۆرەکانی چەتەکاری لە ئەمریکاوە رەوانەی ئیتالیا دەکەن.

– یونان(1949-1949): ئەمریکا پێکەوە لەگەڵ سوپای بەریتانیا لە(جەنگی ناوخۆی یونان) کاردەکەن بۆ شکاندنی بزووتنەوەی موقامەتی ئەنتی فاشستی کە لە دژی ئەڵمانە داگیرکەرەکان خەباتیان دەکرد. موخابەراتی ئەمریکی دەزگای بەدناوی(KYP)لەم وڵاتە دادەمەزرێنێت.

– 1950(ئەمریکا): ئەنجومەنی ئاسایشی نیشتمانی(NSC) بەناوی فایلی(68) ستراتیژی تازە دادەرێژێت و یەك ملیون سەرباز لە 675بنکەی سەربازی لە جیهان تەرخاندەکات. ئەم هێزە تا 1975دەستوەردانی سەربازی لە 215ئەنجام دەدەن.

– پۆرتەریکە(1950): کەماندەیەکی ئەمریکا راپەڕینێك بە سەربەخۆیی نیشتمانی لەناودەبەن.

– کۆریا(1950-1953): ئەمریکا لە کێشەی کۆریا لەشکرکێشی دەکات و پشتیوانی لە حکومەتی کۆریای باشوور دەکات و لە نەتەوە یکگرتووەکانپشتیوانی بە دابینەدەکات. فرۆکەوازنی ئەمریکا 12000بنکە و دەزگا لە کۆریای باکوور وێراندەکات و نزیکەی 2 ملیون مرۆڤ دەکوژن و 500هەزار کەس لە کۆریای باشوور کیانلەدەستدەدەن.

– ئێران(1953): حکومەتی هەڵبژردراوی موصەدەق لە 1951، نەوتی کۆمپانیای(ئەنگلۆ-ئێران) خۆماڵیدەکات. پاش دوو هەفتە لە هەڵبژاردنەکە، هێزێکی سەربازی مەشقپێکراو لەلایەن (cia) کودەتادەکەن و ئەمریکا شای ئێران دەکات بە حاکمی وڵاتەکە و هێزە شوعی و دیموکراتەکان کۆمەڵکوژی و زیندان دەکەنز

– گواتیمالا(1954): ئەمریکا کودەتایەك دژ بە حکومەتی(ئاربەنز) رێکدەخات. ئەم حکومەتە ویستی چاکسازی کشتوکاڵی بکات و کۆمپانیای ئەمریکی(United Fruit) خۆماڵی بکات. پاش سەرکەوتنی ئەم

کودەتایە، حکومەتە دیکتاتۆری سەربازییەکەی 140 هەزار هیندییە سوورەکانی کوشت یان بەسەروشوێن کرد.

- میسر(1956): ئەمریکا هەوڵیدا بە نائارامی لە میسر کە جەمال عەبدولناسر یەکێك لە سەرۆکەکانی حکومەتە بێلایەنەکان بوو. عەبدولناسر (قنالە سویس)ی خۆماڵیکرد، بۆیە ئەمریکا پێکەوە لەگەل بەریتانیا و ئیسرائیل جەنگیان لەدژی میسر بەرپاکار و بەناوی(جەنگی سویس) نێوبانگی دەرکرد.

- لوبنان(1958): 14 هەزار سەربازی ئەمریکی وڵاتەکە داگیردەکەن.

- کوبا(1961): لە 1/1/1959 کاسترۆ سەرکەوتنی شۆڕش بەسەر حکومەتی دیکتاتۆری سەربازی پاتیستا راگەیاند.کاتێ شۆرشش بەڵێنەکانی بە خۆماڵیکردنی زەمین جێبەجێ کرد، ئەمریکا بڕیاری ئابلۆقەدانی کوبای راگەیاندو کاری سەربازی بۆ تێکدانی وڵاتەکە جێبەجێکرد. لە 1960 ئەمریکا دەستیکرد بە بەردومانکردنی پاپۆڕی فەرەنسی(Coubre) وتی و لە ئەنجامدا 81 کەس کوژرا و 300کەس برینداربوون. لە 1961 موخابەراتی ئەمریکی بە پشتیوانی دارایی سەرمایەدارەکانی کەمپانیای(یونایتد فروتی)لە گواتیمالاوە سوپای چەتەکان پێکهێنا و دوورگەی بەرازی سەر بە کوبایان داگیرکرد و راستەوخۆ سیستەمی موشەکی دژی ئاسمانی کوبایان بەردومانکرد و هەشتا ئابلۆقەکەی درێژەی هەیە.

- کۆنگۆ/ زائیر(1961): چەتەکانی cia سەرۆك (لۆمۆمبا)ی ئەنتی ئەمپریالیستیان تیرۆرکرد. چەتەکان دەسەڵاتیان بەدەستەوە گرتز

- لاوس(1962): سەرەڕای ئەوەی رێککەوتننامەی ژنێف بوونی سوبای بیانی لە وڵاتی لاوس قەدەغە دەکات، بەڵام ئەمریکا هێزێکی سەربازی نهێنی ”Us- Armee Clandestine” پێکدەهێنێت کە هێرشیان بە (ڤێتنام)یشیان کرد. ئەم سوپایە لە 35هەزار چەتە پێکهات کە خەڵکی چیانشینی چاندنی مادە هۆشبەرەکانن و خەرجی سوپاکە لە پارەی بازرگانی بەم مادەیە دابینکرا.

- ڤێتنام(1963-1975): ئەم وڵاتەش داگیرکرد و لە ئەنجامدا 3 ملیون ڤێتنامی تیرۆردەکەن، نیو ملیون کەمئەندام و 900هەزار منداڵ بە دایك وباوك، بەڵام لەدوایدا بەسەرشۆڕی شاربەدەر کرا.

- ئەفریقیای باشوور(1963-1990):

Cia بە فێڵەکەی زانیاری پشتیوانی لە حکومەتی ئەپارتەهایدی(رەگەزپەرەست) و خەباتگێرانیان حزبی شوعی ئەفریقای باشوور تیرۆرکرد. 120 هەزار ئەندامی(ANC) تیرۆرکران و (نیلسۆن مانديلا) کە ئەنامی لیژنەی مەرکەزی حزبی شوعی بوو، زیندانی کرد.

- بەرازیل(196 -1990) : کاتێ سەرۆکی هەڵبژێردراو(Joao Goulart) بە وریاییەوە دەستی بە ریفۆرمی زەوی کرد و سنوری دانا بۆ بەی ئەو

پـــاری ك ب دروی وـــات بوات و كمپانیـــایك ك شركـــی كمپانیـــایكی بانناســـیونالی ئمریكی(ITT)خمـــایكرد، ئمریكـــا كودتایكی سربازی ركخست.
– كماری دمنیكان(1963): لبر ئوی سركی هبژردراو(جوان بوش) دستی ب چاكسازی كملایتی كرد للاین سوپاو ل دسات لابـــرا و، كـــات خـــك رژان ســـر شقـــام ب گـــانـــدنـــوی ســـرك هبژاردووكیان، ئمریكا 23هزار سربازی نارد و راپینكی دامرگاندو.
– ئیندنوسیا(1965): لژی حكومتی ئنتی ئیمپریالیستی سوكارن، موخابراتی ئمریكی هستا ب ئامادكردنی سوپا. كات (برای گل) ك پشتیوانی ل سوكارن دكرد، دساتی سوپا لابـن، ئیتر هرش ب خك للاین سوپاو دست پكرد و سدانهزار كس تیرركران.
– یونان(1967): پاش چند هفتیك ل هبژاردن، cia دستیكرد ب كودتـــا دژ ب حكـــومتی دیمركراتـــی پاپانئـــندریو برپـــادكن و لماوی یك مانك 8هزار كس تیرركرا و پاشان 7سا ل دساتی فاشیستی دستپدكات.
– پلیڤیا(1967): cia كاروباری سوپا دژ ب پشمرگكان بروی دبات و تشی گیڤارا و هاویكانی تیردكن.
– شیلـــی(1970-1973): ســـلڤادر ئلیـــنـــدی ل هبژاردنـــی 1970 وك پاوراوی (بری گل) ب زرینی دنگ ب سركایتی هبژردرا. كات وزیری برگری وات(رین شنایدر) برووی داواكاری cia ب برپـــاكردنی كودتـــا، كمانـــدیكی نهنیـــان نـــارد و (رین)یـــان تیرركرد. هروا پاش 3 سا ل كاری تكدران و درووستكردنی نائـــارامی، پیـــاوی ئمریكـــا (ژنرال بینـــوشیت) كودتـــاكی cia جبجكرد و سرك (ئلیندی)یان تیرركرد. یاریگای سانتیاگ كرا ب زیندان ب دیان هزار شوعی و چپ و سندیكایی و لاینگرانی سرك حكومتی دیموكرات و یك ب یكیان للاین كماندی كوشتن، تیرركران و لوان سروودبژی بناوبانگ(ڤیكتر گارا). وزیری دروی ئمریكا(هنری كیسنجر) لبارى هویستی حكومتی وتی: (ناكرت ببینم و رگبدم بوی چن وات دبت ماركسی، تنها لبر ئوی خكی كم ئقن).
– هنـــدراس(1972): پـــاش گیركردنـــی راســـتخی سوپـــای ئمریكـــا و كودتای سربازی ل سای 1972، ل سای 1975و 1978كبوونویك ب نووســـینی دســـتوور دســـپنت ك سسیالیســـت و شـــوعی و ل هبژاردن ب بشدكرن..
– قوبروس(1974): ئمریكا پكو لگل حكومتی فاشیستی یونان كودتایك برپادكن ل دژی حكومتی دیموكراتی سرك (ماكاریوس)

کە لە هەڵبژاردن دەنگی هێناوە. ماکاریوس لە هەوڵی تیرۆرکردنی رزگاری بوو. کاتێ هێزی دیموکراتەکان حکومەتی دیکتاتۆری فاسیستیان لەناوبرد، وەزیری دەرەوەی ئەمریکا بە لای حکومەتی تورکیا بای دایەوە و قوبرسیان داگیرکرد. هەزاران کەس تیرۆرکران و 200 هەزار کەس ناچاربوون ماڵ و حاڵیان بەجێ بهێڵن.

– تەیموری رۆژهەڵات(1975): ئەمریکا ئامادەنەبوو دان بە سەربەخۆیی ئەم وڵاتە بنێت کە لە لەلایەن بزووتنەوەی(فریتلین) بانگەوازی بۆ کرا تا لە دەسەڵاتی داگیرکاری پورتوگال رزگاریان ببێت. لەبری ئەوە پشتیوانی لە رژێمی سوهارتەی ئیندونوسیای کرد کە بەخێی کرێگرتەی سیاسی و ئابووری ئەمریکایە. لە ئەنجامی ئەم داگیرکردنە 200هەزار هاوڵاتی تیرۆرکران.

– ئەرژنتین(1976): بە سەرپەرشتی cia کودەتای سەربازی لە د1ی حکومەتی مەدەنی بەرپاکرا. کەماندەی کوشتن لەسەر داوای رژێمی ڤیدیلا تیرۆریان لە وڵات بڵاوکرد. هەزاران تێکۆشەر تیرۆر و بێسەروشوێن کران(دایکانی کۆڕەپانی دی مایۆ تا ئێستا بەدوای چارەنووسی جگەرگۆشەکانیان). Cia پایتەختی ئەرژەنتین(بۆینس ئایرس) کرد بە بنکەی سەنتەراڵی خۆی بۆ ئەوەی کەماندەی تیرۆرکردنی تێکۆشەران لەسەر ئاستی ئەمریکای لاتین بەرێوە بەن.

– ئەنگۆلا(1976-1982): ئەمریکا بە چەك پشتیوانی لە کەماندەی تایبەت دەکات کە هاوکات لەلایەن حکومەتی رەگەزپەرستی ئەفریقای باشوور پشتیوانی لە هێزە چەکدارەکان دەکەن کە لە دژ بە حکومەتی رزگاریخوازی نیشتمانی وڵاتەکە دەجەنگن و وڵاتە لەناو جەنگی ناوخۆ وێران دەکەن.

– عیراق-ئیران(1980-1988):
– ئەفغانستان(1980-1990)
– نیکاراگوا(1981-1985
– ئەل سلفادەر(1981-1992)
– فاڵکلاند/مالڤیناس(1982)
– لوبنان(1982-1984)
– گرینادا(1983)
– لیبیا(1983)
– هایتی(1986)
– پۆلیڤیا(1986)
– پەنەما(1989-1990)
– عیراق(1991)
– سومالیا(1992-1994)
– بوسنیا(1993-1995)

– کرواتیا (1995)
– ئەفغانستان(1998)
– سودان(1998)
– یوکسلاڤیا (1999)
– ئەستا قەناعەتی تەر لە ئارایە و درێژەی سیاسەتی تیرۆر و داگیرکردن و نائارامیە لە جیهان:
– ئابلۆقەدانی رووسیا لە هەموو قۆڵەکانەوە.
– دەستوەردان لە ئۆکرانیا و پشتیوانیکردنی دارایی و راگەیاندن بۆ نازییە تازەکان،
– هەڕەشەکردن و هێرشی راگەیاندن و دامەزراندنی بنکەی سەربازی و سیستەمی موشەکی دژ بە کۆریای باکوور
– کودەتای ”سپی” لە بەرازیل
– ئابلۆقەدانی ئابووری فنزەویلا و پشتیوانیکردن لە حزب و گروپە راستڕەکان و پشێوی و تێکدانی بارودۆخی وڵاتەکە.

چاوپێکەوتن لەگەڵ نۆم چۆمسکی سەبارەت بە بەهاری عەرەبی

لە ئەرشیفەوە ….

نۆم چۆمسکی تەمەن ٨٢ ساڵە، ناسراوترین بیرمەندی سەردەمی ئێمە، زمانزان و فەیلەسوف، رەخنەگرێکی توند لە سیاسەتە دەرەکییەکانی ئەمریکاو ئابورەکەی. سیدا نەرچ لە ٢٢-٦-٢٠١١ ئەم چاوپێکەوتنەی لەگەڵ سازداوە لە ژێر ناوی ” ڕۆژئاوا لە دیموکراسیبوونی دونیای عەرەب دەترسێ”

ئامادەکردنی: Ceyda Nurtsch
وەرگێڕانی: گۆران عەبدوڵڵا

پرسیار: بەڕێز چۆمسکی زۆر کەس پێیان وایە کە دونیای عەرەب نەگونجاوە بۆ دیموکراسیەت. پێت وانیە ڕووداوەکانی ئەم دووایییە ئەو بۆچوونەی پوچەڵ کردبێتەوە؟

چۆمسکی: ئەم بۆچوونانە هەر لەسەرەتاوە خاوەنی هیچ بنەمایەک نین. جیهانی عەرەبی و ئیسلامی مێژوویەکی دووروو درێژی هەیە لەگەڵ دیموکراسی، بەڵام ئەو هەوڵانەی لەمەڕ دیموکراسییەوە دەکران، هەمیشە لەلایەن ڕۆژئاواوە لەبار دەبران. لەساڵی ١٩٥٨ لە عێراق شۆرش روویدا، ئێمە دڵنیانین بەتەواوی ئەو شۆرشە بەنیازی چیبوو، پێدەچی رووەو بنیاتنانی دیموکراسیەت هەنگاوی نابێ، بۆیە ئەمریکا هەستا بە رێکخستنی کودەتا بەسەر شۆڕشەکەدا. لەم بارەوە سەرۆکی وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا ” دوایت ئیزنهاوەر”لەو سەردەمەدا لە گفتوگۆیەکی ناوخۆیدا باسی لەهەڵمەتێکی رق کرد دژبە ئەمریکا لە جیهانی عەرەبیدا، ئەمەش لە لایەن دەسەڵاتەوە بەڕێناخرێ، بەڵکو راستەو خۆ لە لایەن خەڵکەوە یە. لەسەر ئەو بنەمایە ئەنجومەنی باڵای ئاسایشی نەتەوایەتی هەستا بە ئامادەکردنی یاداشتنامەیەک لەو بارەوە،دەتوانرێت ئەو یاداشتنامەیە لەسەر تۆری ئینتەرنێت وەدەست بهێنرێت. ئەم یاداشتنامەیە باس لەوەدەکات و دەڵێ: هەستێک هەیە لە جیهانی عەرەبی کەوا ئەمریکا ڕێگرە لەبەرانبەر گەشەکردن ودیموکراسیەت لە جیهانی عەرەبیدا، وەیارمەتی دەسەڵاتە دیکتاتۆرییەکان دەکات لە پێناو دەستگرتن بەسەر نەوتدا. یاداشتنامەکە دەڵێ ئەو هەستە ڕاستە، وەدەبێت ئەمریکا هەر ئەوکارە بکات.

پرسیار: ئەمە مانای وایە کەوا دیموکراسیەتی ڕۆژئاوا ڕێگرە لە پێش هاتنە کایەوەی دیموکراسیەت لە جیهانی عەرەبیدا؟

چۆمسکی: نامەوێ بچمە درێژەی باسەکەوە، بەڵام بەڵێ، ڕێک تا ڕۆژی ئەمڕۆ ئەو کارەیان کردووە. بەردەوام شۆرش هەبووەلە پێناوی دیموکراسیەتدا، بەڵام سەرکوتکراوە لەلایەن دیکتاتۆرەکانەوە کە بەهرەمەندن لە پاڵپشتییەکانی ئەمە بە یارمەتی ئەمریکا، بەریتانیا و فەرەنسا بە شێوەیەکی سەرەکی. بە دڵنیاییەوە دیموکراسیەت نابێت کاتێک تۆ هەمووت وێران کردبێت . بەهەمان شێوە ئەتوانی هەمان بۆچوون بڵێیت سەبارەت بە ئەمریکای لاتین خاوەنی زنجیرەیەک لە دەسەڵاتی دیکتاتۆری مرۆق کوژو درندە. تا ئەو شوێنەی ئەمەریکا باڵادەستی هەیە بەسەر ناوچەکەدا، پێش ئەویش ئەورووپا، کەواتە دیموکراسیەت بنیات نانرێت، لە بەر ئەوەی دەڕوخێنرێت.

پرسیار: کەواتە بەهاری عەرەبی بەلای تۆوە جێگای سەرسورمان نەبوو؟

چۆمسکی: لەراستیدا پێشبینیم نەدەکرد، بەڵام پاشخانێکی دورودرێژی هەیە. با میسر وەربگرین. ئەو گەنجانەی دەستیان دایە ڕێکخستنی

شۆرش لە ٢٥ی جانیوەری ناویان لە خۆ نا بزووتنەوەی ٦ی ئاپرڵ ، هۆیەک هەیە بۆ ئەو ناوە. ئاپرێڵی ٦ ساڵی ٢٠٠٨بریار بوو گرنگترین و گەورەترین بزووتنەوەی کرێکاری لە کارگەی رستن و چنینی مەحەلای میسر بەڕێ بخرێت، کە گەورەترین ناوەندی پیشەسازییە، بەمانگرتن و خۆپیشاندان لەسەراسەری وڵاتدا پشتیوانی لێکرا، کەچی بەتوندترین شێوە لەلایەن دەسەڵاتەوە سەرکوتکرا. ئێمە لە ڕۆژئاوا ئەم کارانە نابنە جێگای سەرنجمان تا ئەو شوێنەی دەسەڵات توانای کۆنترۆڵی جەماوەری هەیە، کەواتە ئەو کارانە هیچ پەیوەندییەکی بە ئێمەوە نییە لە ڕۆژئاوا! بەڵام میسرێکان ئەمە لە بیر ناکەن، لەگەڵ ئەوەشدا ئەمە ئەڵقەیەکە لەو زنجیرە خەباتە بەردەوامەیان کە لە بەشێکیاندا سەرکەوتنیان تیایدا بەدەست هێناوە. چەند توێژینەوەیەکی باش هەیە لەو بارەوە. توێژەری ئەمریکی” Joel Beinen ” لە زانکۆی ستانفۆردی ئەمەریکییە، کۆمەڵێ کاری لە بارەی بزووتنەوەی کرێکاری میسرەوە ئەنجام داوە،وە کۆمەڵێ وتاریشی لەو بارەوە هەیە کە لە کۆن و نوێیەکانیدا باس لەوەدەکات کە کرێکارانی میسر خەبات بۆ دیموکراسییەت دەکەن.

پرسیار: جۆرج بۆشی پێش ئۆباما لەڕێی سیاسەتەکانیەوە بانگەشەی ڕووخاندنی دیکتاتۆرەکانی دەکرد لە ڕۆژهەڵاتی ناو□است و بە دۆمینۆ ئەفێکت “domino effect ” * ناوی دەبرد و بە ڕۆژهەڵاتێکی نوێ و ئازادی ناو زەدە دەکرد. پێت وایە هیچ پەیوەندییەک هەیە لە نێوان سیاسەتەکانی جۆرج بۆش و ڕووداوەکانی ئێستادا؟

چۆمسکی: لەڕاستیدا بابەتی سەرەکی لە مێژووی شەڕی ساردا بابەتی دۆمینۆ ئەفێکت بوو بۆ : کوبا، بەرازیل، ڤێتنام…. هێنری کیسنجەر ئەوەی بە ڤایرۆس شوبهاندو پێیوابوو دەکرێ تەشەنەبکات. کاتێک کیسنجەر و نیکسۆن پلانی ڕوخاندنی “ئەلەند” ** یاندا کە بەشێوەیەکی دیموکراتیانە لە شیلی هەڵبژێردرابوو-(لەئێستادا ئێمە هەموو ئەو بەڵگەنامانەمان لەبەردەستدایە) کیسنجەر بە شێوەیەکی تایبەت وتی، دەکرێت ئەم ڤایرۆسەی شیلی وڵاتانی ترو تەنانەت ئەوروپاش بگرێتەوە. لەڕاستیدا خۆی و برجنێف ڕازیبوون لەسەر ئەوە، وە هەردوکیان لە دیموکراسی دەترسان. کیسنجەر وتی دەبێ ئەم ڤایرۆسە ڕابماڵین. ئەوکارەشیان کردوو تێکیان شکاند.
ئەمڕۆش هەروا، بۆش و ئۆباما تۆقیون لە بەهاری عەرەبی. هۆیەکی ژیرانەشیان هەیە بۆ ئەو ترسە، ئەوان دیموکراسیان ناوێ لە دونیایی عەرەب. ئەگەر بۆچوونی جەماوەری عەرەب کاریگەری هەبێت لەسەر دەسەڵاتی سیاسی، ئەوە ئەمریکاو بەریتانیا لە ڕۆژهەڵاتدا تووڕ

هەڵدەدرێنە دەرەوە، هەر بۆیە تەقیون لە بونی دیموکراسیەت لە ناوچەکەدا.

پرسیار: ڕۆژنامەنووسی ناسراوی بەریتانی” ڕۆبرت فیسک” لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست، لەم دووایانەدا رایگەیاند کەوا ئۆباما و سیاسەتەکانی هیچ کاریگەرییەکیان لەسەر رووداوەکان نەبووە…

چۆمسکی: ئەوبابەتەم خوێندەوە، بابەتەکی زۆرباشبوو. ڕۆبرت فیسک ڕۆژنامەوانەکی بە سەلیقەیەو زۆر باش شارەزای ناوچەکەیە. پێموایە مەبەستی لە چالاکوانەکانی ٦ی ئاپرێڵە کە بەتەواوی گوێ بە وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا نادەن و پشتیان لێکردووە. ئەوان دەزانن وڵاتە یەکگرتووەکان دوژمنی ئەوانە. لە ڕاپرسییەکدا لە ٩٠%ی خەڵکی میسر پێیان وایە کە ئەمەریکا خراپترین هەرەشەیە ڕووبەڕوویان دەبێتەوە، لەم چوارچێوەیەدا ئەمە مانای وانییە وڵاتە یەکگرتووەکان کاریگەری نەبێت، چوونکە خاوەنی هێزەکی گەورەیە.

پرسیار: ڕەخنەیەک هەیە سەبارەت بە ڕۆشنبیرانی عەرەب کە زۆر بێدەنگ و خۆپارێزن. ڕۆشنبیری عەرەب دەبێت چ ڕۆڵێک بگێرن لەمەڕدا؟
چۆمسکی: ڕۆشنبیران بەرپرسیارێتییەکی تایبەتیان هەیە. ئەمە پێیان دەڵێین ڕۆشنبیر چوونکە ئەمان جیاوازن نەک لەبەر ئەوەی زیرەکترن لە کەسانی تر، بەڵکو خاوەن پایەو توانایەکی تایبەتن بۆیە بەرپرسیارێتییەکی زیاتریان دەکەوێتە سەرشان. ئەمە بۆ ڕۆشنبیرانی دونیای عەرەب و هەموو شوێنەکی تریش هەروایە.
--________________________

پەراوێز:

* “domino effect” بە زمانی ئینگلیزی دۆمینۆ ئێفێکت واتا کاریگەری دۆمینۆ بە " تیۆری دۆمینۆ" ش دەناسرێت و ناوی دەهێنرێت، دەستەواژەیەکی زانستی سیاسییە و لە هەمانکاتدا زاراوەیەکی سیاسیشە کە لە ساڵانی پەنجاکانەوە هەتاوەکو کۆتایی هەشتاکان ناوی دەهێنرا واتە لەسەردەمی شەڕی ساردا. ئەم زاراوە سیاسییە زۆرتر لەبەرانبەر هەژموونی بزووتنەوەی کۆمۆنیستیدا بەکار دەبرا، بەتایبەت لەو سەردەمەدا دەسەڵاتی کۆمۆنیستی لە جیهاندا روولەگەشەبوو. بۆیە سیاسەتمەدارانی ئەمەریکاو رۆژئاوا پێیان وابوو ئەگەر ڕێ لەمە نەگیرێت ئەوا وەک کەوتنی پوولی دۆمینۆ وڵاتەکانی دونیا دەروخێن و دەسەڵاتی کۆمۆنیستی جێگایان دەگرێتەوە. (وەرگێر)
** “ئەلەند” سلفادۆر ئەلەند یەکەمین کەسی مارکسی بوو بەشێوەیەکی

دیموکراسیانە لە مارسی ١٩٧٣ لە وڵاتی شیلی لە ئەمریکای لاتین لەلایەن خەڵکەوە هەڵبژێردرا و لە کودەتایەکی سەربازیدا بە پشتیوانی ئەمریکا لە ١١-٩-١٩٧٣ کوژرا. (وەرگێڕ)

سەرچاوە:

qantara.de

ئەم بابەتە لە ژمارە 5 ی گۆڤاری کۆنسێپت بڵاو بۆتەوە.

قەڵەمە پارکەرەکەی باوکم… کۆچیرۆک … دیدار مەسیفی

[بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن …]()

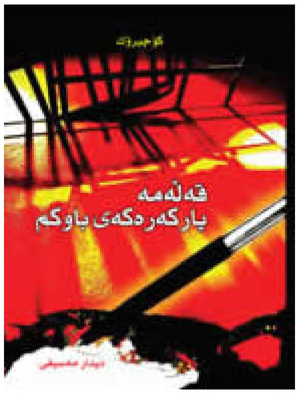

فەلسەفەیەکی بەسۆزتر و شکۆمەندانەتری سەرکەوتن … ئالان

دی بۆتۆن وەرگێڕانی: ئاکۆ قادر

لای من گرفتە پیشەیەکان زۆر ڕوودەدەن، لە ڕاستیدا زۆرجار ئێورانی ڕۆژانی یەکشەمە کاتێك خۆر ئاوادەبێت و بۆشایی نێوان هیواکانم کە بۆ خۆم هەمە لەگەڵ واقعی ژیانمدا بە شێوەیەکی ئازاربەخش گەورە دەبێت، زۆر جار لە کۆتاییدا دەست بە گریان دەکەم.

هەموو ئەم شتانەتان بۆ دەگێڕمەوە لە بەر ئەوەی بڕوام وایە ئەمانە تەنها گرفتێکی کەسی نیە، پێ دەچێت بڕواتان وابێت من هەڵەبم لەمەدا، بەڵام بە بڕوای من ئێمە لە سەردەمێکدا دەژیین بەبەردەوامی گرفتە پیشەییەکانی تێدا ڕوودەدات، و بەر ئەو ساتانەمان دەکەوێت کەوابیرمان دەکردەوە کە ژیانی خۆمان و پیشەکانمان دەناسین، ئەوە وامان لێ دەکات هەست بە مەترسی بکەیین.

پێ دەچێت ئێستا دابینکردنی گوزەرانێکی باش ئاسانتر بێت لە چاو ڕابردودا، بەڵام لەوەدەچێت ئَێستا بە بەراورد بە ڕابردوو گرانتربێت کە بتوانیت ئارام بمێنیتەوە و ئازادبین لە دڵەڕاوکێ ی پیشەیی، ئێستا دەمەوێت ئەگەر دروست بێت چاوێك بە هەندێك لەو هۆیانەدا بخشێنن کە دەبنە هۆی هەست کردنمان بە دڵەڕاوکی بەرامبەر پیشەکانمان و دەربارەی ئەوەی بۆچی دەبینە قوربانی تەنگەژە پیشەیەکان، هەندێك جار بە هێمنی لە سەر جێ خەوەکانمان دەگریین، پێدەچێت یەکێك لە هۆیەکانی ئەم ئازارچەشتنانەمان ئەوەبێت کە ئێمە دەوروبەرمان گیراوە بە لە خۆباییەکان.

ئێستا بە جۆرێك لە جۆرەکان هەندێك هەواڵی ناخۆشم پێ یە، بە دیاریکراوی بۆ هەرکەسێك لە دەرەوە هاتبێت بۆ شاری ئۆکسفۆرد، لەوێ کێشەیەکی ڕاستەقینەیان دەبێت لە گەڵ لە خۆبایبوندا، هەندێك جار خەڵکی وابیردەکەنەوە کە بەریتانیا بە دیاردەی لەخۆباییبون جیادەکرێتەوە، دیاردەیەکی جیاکەرەوەی ئەوێ یە بەهۆی خانوە فەخمەکانی و ناونیشانی، بەڵام هەواڵێکی ناخۆشم پێ یە ئەویش ئەوەیە ئەمە ڕاست نیە، لە خۆبایبون دیاردەیەکی جیهانیە، ئێمە ڕێکخراوێکی جیهانین، لەخۆبایی کێ یە؟ لەخۆبایی هەرکەسێکە کە: “بەشێکی بچوك لە تۆ وەردەگرێت و بەکاریدەهێنێت بۆ دروستکردنی وێنەیەکی تەواو لە تۆ”، ئەمەیە لەخۆبایبوون.

بەڵام جۆری زیاتر بەربڵاوی لەخۆباییبون لەم ڕۆژانەدا، لەخۆباییبونی کارە، ئەم جۆرە لە لەخۆبایبونە هەر لە ساتەکانی یەکەمی چونت بۆ هەر ئاهەنگێك ڕووبەڕووت دەبێتەوە، کاتێك یەکێك پرسیارە بەناوبانگەکەت لێ دەکات، پرسیاری سەرەتای سەدەی بیست و یەك: “ئیشت چی یە؟” بەرمەبنای ئەو وەڵامەی کە دەیدەیتەوە ئەو

کەسانە یان بەشێوەیەکی چاوەڕوان نەکراو دڵخۆش دەبن بە بینینت، یاخود تەماشای کاتژمێرەکانی دەستیان دەکەن و بیانویەك دەهێننەوە بۆ دوورکەوتنەوە لێت.
ئێستا، پێچەوانەی لەخۆبایی دایکتە، مەرج نیە بەدیاریکراوی دایکی تۆ، یان دایکی من، بەڵام ئەگەر دروست بێت بڵێین "دایکی ئایدیاڵ" واتە ئەو کەسەی دەستکەوتەکانتی بەلاوە گرنگ نیە، بەڵام بۆ بەدبەختی زۆرینەی خەڵکی دایکمان نین، زۆرینەی خەڵکی پەیوەندییەکی توند دەدۆزنەوە لە نێوان بڕی کات یان تەنانەت سەرسامی و خۆشەویستی- خۆشەویستی ناڕۆمانتیکی هەرچەندە دەشێت ئەوە بەشێك بێت لەوە، بەڵام مەبەستم خۆشەویستیە بەشێوەیەکی گشتی و ڕێز- ئەوان ئامادەن دانمان پێدابنێن، بەڵام ئەمە بەوردی بەستراوە بە پێگەمانەوە لە زنجیرەی هەڕەمی کۆمەڵایەتیدا.
ئەمەش بەشێکی گەورە پێکدەهێنێت لەو هۆکارەی وامان لێ دەکات زۆر بە توندی گرنگی بدەیین بە پیشەکانمان، لە ڕاستیدا ئەمە هۆکاری زۆر گرنگیدانمانە بە شمەکە مادییەکان، زۆر جار پێمان دەوترێت کە ئێمە لە سەردەمێکی مادیدا دەژیین و ئێمە هەمومان خەڵکی تەماعبازیین، بەڵام لەوبڕوایەدا نیم ئەمە ڕاست بێت کە هەموومان مادی بیین، بەڵام لە کۆمەڵگایەکدا دەژیین بە سادەیی هەستاوە بە گرێدانی بەدەستهێنانی شمەکە مادیەکان بە دیارییە مەعنەوییەکانەوە(سەرمایەی ڕەمزی)، ئەوەی ئێمە دەمانەوێت شمەکە مادییەکان نین، بەڵکو ئەو سەرمایە ڕەمزییەیە (ئەو پاداشتەیە) کە پێیەوە بەستراوە، ئەمەش ڕێگایەکی تازەیە بۆ بینینی شمەکە کەمالیەکان، لە جاری ئایندەدا کاتێك کەسێك دەبینیت ئۆتۆمبێلێکی لە جۆری "فیراری" لێ دەخوڕێت لە بەر خۆتەوە مەڵێ "ئەو کەسە تەماعبازە" بەڵکو بڵێ: "ئەوە کەسێکی بێ ئەندازە لاوازە و پێویستی بەخۆشەویستیە"، هەست بە هاوسۆزی بکە لە بەرامبەریدا لە بری ئەوەی ڕقت لێ ی بێتەوە.
هۆی تر هەیە، هۆکاری تر هەیە لە پشتی ئەوەوە کە هەنوکە هەستکردنمان بە ئارامی بووە بە شتێکی گران لە چاو ڕابردودا، یەکێك لەو هۆیانە هۆیەکی دژیەکە لە بەر ئەوەی پەیوەندیدارە بە شتێکی بەڕاستی چاکەوە ئەویش هیوایە ئەوەی کە هەمومان هەمانە بەرامبەر بە پیشەکانمان، هەنوکە چاوەڕوانیەکانمان لە بارەی ئەوەی مرۆڤ دەتوانێت لە ماوەی ژیانیدا بە دەستی بهێنێت هەرگیز تا ئەم ئاستە بەرز نەبێتەوە، ئەمڕۆ لە زۆر سەرچاوەوە پێمان دەوترێت کە هەموو کەسێك توانایی هەیە هەرشتێکی بوێت بەدەستی بهێنێت، ئێستا چیدیکە سیستەمی چینایەتی نەماوە، ئێمە ئێستە لە سیستەمێکدا دەژیین هەموو کەسێك دەتوانێت بەرز بێتەوە بۆ ئەو پێگە

کۆمەڵایەتیەی کە خۆی دەیەوێت، وئەمەش بیرۆکەیەکی جوانە. سەرەڕایی ئەوە ئێستا جۆرێك لە یەکسانی هەیە، هەموومان بە شێوەیەکی بنچینەیی یەکسانین، هیچ شێوازێکی دیاریکەری ورد بۆ زنجیرەی هەرەمی کۆمەڵایەتی نەماوە. کێشەیەکی ڕاستەقینەی گەورە هەیە لە گەڵ ئەوەدا، ئەو کێشەیەش ئیرەیی یە، ناوهێنانی ئیرەیی شتێکی قەدەغەکراوە، بەڵام یەك هەستی باڵادەست هەیە بە سەر کۆمەڵگا هاوچەرخەکاندا ئەویش ئیرەیی یە، کە بەستراوەتەوە بە ڕۆحی یەکسانیەوە.

با بێتانی ڕوونبکەمەوە، لەو بڕوایەدام شتێکی نا ئاسایی دەبێت بۆ هەر یەکە لە ئێوە یان بینەران، کە ئیرەیی بە بە پادشای ئینگلتەرا ببات، ئەمە سەرەڕای ئەوەی ئەو لە هەموتان دەوڵەمەند ترە، سەرەڕای ئەوەی خانویەکی زۆر گەورەی هەیە، هۆی ئەوەی کەسمان ئیرەیی بە ئەو نابەیین ئەوەیە کە ئەو ڕەفتار سەیرە، ئەو بە سادەیی زۆر سەیرە، وە ناتوانین پەیوەندی لەگەڵدا ببەستین، ئەو بەشێوەیەکی پێکەنینهێنەر دەدوێت، هەروەها لە شوێنێکی سەیریشەوە هاتوە، کەواتە ئێمە ناتوانین پەیوەندی لە گەڵدا ببەستین، کاتێکیش ناتوانین پەیوەندی لە گەڵ کەسێکدا ببەستین ناتوانین ئیرەیی پێ ببەیین.

هەرچەندە دوو کەس لە تەمەن و پاشخان و پرۆسەی دیاریکردنی شوناسدا نزیك بوون لە یەکتریەوە، زیاتر مەترسی ڕووبەڕووبونەوەیان بە ئیرەیی هەیە، لە بەر ئەوەیە کە نابێت هیچ یەکێك لە ئێوە ئامادەبێت بڕوات بۆ ئاهەنگی دووبارەی کۆبونەوەی هاوڕێیانی کۆنی قوتابخانە، لە بەر ئەوەی هیچ سەچاوەیەکی لەوە بەهێزتر نیە بۆ ئیرەیی لەو خەڵکانەی کە لە گەڵیاندا بویین لە قوتابخانە، بەڵام کێشەی کۆمەڵگای هاوچەرخ بە شێوەیەکی گشتی ئەویە کە جیهان هەمووی دەگۆڕێت بۆ قوتابخانە، هەموو تێیدا جینز لە پێدەکەن، هەموان تێییدا لە یەکدەچن، بەڵام لە ڕاستیدا وانین، لێرە ڕۆحی یەکسانی هەیە و یەکانگیرە لە گەڵ نایەکسانیەکی قوڵدا، ئەمەش دەشێت ببێتە هۆی فشارێکی زۆر ماندوکەر.

لەوانەیە سەختی ئەوەی لە سەردەمێکی وادا بەبگەیت بە ئاستی “بیل گیتس” لە دەوڵەمەندی و ناوبانگدا، هەر هەمان چەشنی سەختی بێت لە گەشتن بە چینی ئەرستۆکراسی فەرەنسی سەدەی حەڤدە. بەڵام بیرکردنەوەیەك هەیە ئەمە ڕەتدەکاتەوە، ئەویش گۆڤارو هێڵەکانی ڕاگەیاندنە کە دەڵێن ئەگەر وزەی ئەوەت تیا بێت دەتوانیت، هەروەها هەندێك بیرکردنەوەی سەرنج راکێش پێشکەدەکەن لە بارەی تەکنەلۆجیاو کەراجی ئۆتۆمبیل لە ماڵەکەتدا پێدەڵێن کەواتە ئەها تۆش دەتوانیت دەست بکەیت بە شتێکی گرنگ.

ئەنجامی ئەم کێشەیەش خەڵکی وا هەست دەکەن کە وەك ئەوەی لە کتێبخانەیەکی فرۆشتنی کتێب بن، کاتێك دەڕۆن بۆ کتێبخانەیەکی گەورەی فرۆشتنی کتێب و دەڕوانیتە بەشی گەشەپێدانی خود هەر وەکو من هەندێکجار دەیکەم، ئەگەر دەست بکەیت بە شیکردنەوەی کتێبەکانی بواری (یارمەتیدانی خود) کە ئەمڕۆ لە جیهاندا دەنوسرێت، تێبینی دەکەیت کە لە دوو جۆری بنەڕەتین، جۆری یەکەم پێت دەڵێت: "دەتوانیت هەر چیت بتەوێت بەدیبیهێنیت! دەتوانیت سەرکەویت! هیچ ئەستەمێك نیە!"، بەڵام جۆری دووەم لە بیرۆکەی ناو ئەو کتێبانە باس لەچۆنیەتی گونجان دەکات لە گەڵ ئەوەی بە شێوەیەکی ڕێزدارانە ناویدەنێن: "کەمی متمانە بە خۆ بوون"، وە بەشێوەیەکی قێزەونیش پێ ی دەوترێت "هەست بە خراپی کردن بەرامبەر خۆمان".

پەیوەندییەکی ڕاستەقینە هەیە لە نێوان کۆمەڵگایەکدا بە خەڵکی دەڵێت کە دەتوانن هەر شتێك بیانەوێت بیکەن لە گەڵ دیاردەی بوونی کەمی متمانە بە خۆکردن تێیدا، کەواتە ئەمە ڕێگەیەکی ترە کە دەکرێت لە بابەتێکی ئیجابیەوە پەرچەکردارێك بکەوێتەوە، هەندێك جار هۆیەکی تر هەیە بۆ هەستکردنمان بە دڵەڕاوکێ بەرامبەر پیشەکانمان و بەرامبەر بە پێگەمان لە جیهانی ئەمڕۆدا لە چاو ڕابردودا، ئەویش دیسان پەیوەندیدارە بە شتێکی باشەوە ئەو شتە باشەش ناو دەببرێت بە شایستەکراسی (meritocracy – الجدارە).

ئێستا هەموان سەرجەم سیاسیەکان لە ڕاستەوە بۆ چەپ، لەوەدا یەکدەگرین کە شایستەکراسی شتێکی چاکە، پێویستە لە سەر هەمومان هەوڵبدەیین کۆمەڵگاکانمان بە ڕاستی شایستەکرات بێت، کۆمەڵگای شایستەکرات چی یە؟ کۆمەڵگای شایستەکرات ئەو کۆمەڵگایە هەرکەسێك تێیدا خاوەنی زیرەکی و وزە و بەهرەبێت دەگاتە لوتکە، نابێت هیچ شتێك ببێتە ڕێگر لە بەردەمتدا، ئەمەش بیرۆکەیەکی جوانە، بەڵام کێشەکە لەوەدایە کە ئەگەر تۆ بڕوات بە کۆمەڵگایەك هەیە کە ئەوەی لە لوتکەدایە ئەوەیە کە شایستەی ئەوەیە بگاتە لوتکە، ئەوا بە شاراوەیی بڕوات بەوە هێناوە، بە شێوەیەکی خراپ باوەڕت بە کۆمەڵگایەك هێناوە کە ئەوەی شایستەی ئەوەیە لە خواری خوارەوە بێت لە خواری خوارەوەی کۆمەڵگایە و هەر لەوێدا دەمێنێتەوە، بە واتایەکی تر پێگەی تۆ لە ژیاندا بە ڕێکەوت نەهاتوە و بەڵکو شتێکی شایستەتە و بەدەست هاتوە (واتە ئەو بارودۆخەی کە تێیدایت شایستەیە بە تواناکانت، و پێ بە پێستی هەرکەسێکە –و-)، ئەمەش وادەکات دۆڕان شتێکی زۆر داڕوخێنەر بێت.

دەزانن کە لە سەدەکانی ناوەڕاستدا لە ئینگلتەرا، ئەگەر کەسێکی هەژارت بدیبایە ئەوا ئەو کەسە ناودەبرا بە "بەدبەخت" بەشێوەیەکی حەرفی یانی کەسێکە کە بەهرەوەر نەبووە بە سامان، بۆ بەختە. بەڵام

لەم سەردەمەدا بەتایبەت لە ویلایەتە یەکگرتوەکانی ئەمریکا ئەگەر یەکێك لە چینی هەرە خوارەوەی کۆمەڵگا ببینیت، لەوەدەچێت بە شێوەیەکی دڵڕەقانە ناوببرێت بە "دۆڕاو (فاشل - loser)". جیاوازییەکی زۆریش هەیە لە نێوان کەسێکدا پێ بوترێت "بەدبەخت (بێ چارە)" لە گەڵ "دۆڕاو- loser"، ئەمەش ئەو 400 ساڵە لە پێشکەوتنی کۆمەڵگامان پێ نیشان دەدات، هەروەها ئەو بڕوایەمان پێ نیشان دەدات کە هەمانە بەرامبەر ئەو کەسەی پەرپرسە لە ژیانمان، چیتر خوداکان لەمە بەدوا بەرپرس نین، بەڵکو خۆمانین باڵادەستین بە سەر ژیانمانەوە.

ئەمەش شتێکی دڵخۆش کەرە بەلای ئەوانەوە کە ژیانیان بە شێوەیەکی باش دەڕوات، وە شتێکی داڕوخێنەرە بەلای ئەوانەوە کە بارودۆخیان باش بەڕێوە ناچێت، ئەمەش لە خراپترین دۆخدا بە پێ ڕیکدانەوەی زانایانی کۆمەڵناسی.. وەك ئەمیل دۆرکایم، دەبێتە هۆی بەرزبوونەوەی ڕێژەی خۆکوشتن، بۆیە لە وڵاتانی پێشکەوتو و تاکگەرادا ڕێژەی خۆکوشتن لە هەر بەشێکی تری جیهان زیاترە، بەشێك لە هۆی ئەوەش ئەوەیە کە خەڵکی لەم شوێنانەدا ئەو شتانەی بەسەریاندا دێت زۆر بە توندی بەکەسی دەکەن (واتە هۆیەکەی دەگەڕێننەوە بۆ خۆیان _و_)، خۆیان خاوەنی سەرکەوتنەکانیانن و هەر خۆشیان خاوەنی شکستەکانیانن.

ئایا ڕیگایەك هەیە بۆ ڕزگابوون لەو فشارانەی کەمێك لەمەوبەر خستمە ڕوو؟ لەو بڕوایەدام بەڵێ، تەنها دەمەوێت چاوێك بگێڕم بە هەندێکیاندا، با شایستە بوون بە نمونە وەرگرین، بیرۆکەی ئەوەی هەر کەسێك شایستەی ئەوەیە کە پێ ی گەشتوە، لەو بڕوایەدام ئەوە بیرۆکەیەکی شێتانەبێت، بەتەواوی شێتانەیە، پشتگیری هەر سیاسیەك دەکەم لە ڕاست بێت یان چەپ، بیرۆکەیەکی تا ئاستێك چاکی هەبێت لە بارەی شایستەییەوە، من لە هەوادارانی پرەنسیپی شایستەییم، بەڵام بڕوام وایە، شێتیە ئەگەر بڕوات وابێت کە دەتوانین کۆمەڵگایەکی شایستەکراتی ڕاستەقینە دروست بکەیین، ئەمە خەونێکی ئەستەمە.

بیرۆکەی ئەوەی کۆمەڵگایەك دروست بکەیین، هەموان پلەبەندکرابین بە وردی، چاکەکان لە لوتکەدا، وخراپەکان لە بنەوە بن، ئەمەش بە تەواوەتی وەك خۆی جێ بەجێ بکرێت ئەستەمە، بە سادەیی لە بەر ئەوەی زۆر هۆکاری هەڕەمەکی هەیە وەك: ڕووداوەکان، ڕووداوەکانی لە دایك بوون، ڕووداوەکانی کەوتنی شتەکان بەسەر سەری خەڵکیدا، نەخۆشیەکان، هتد، ناتوانین هەرگیز ڕیزبەندیان بکەیین، وە ناتوانین هەرگیز خەڵکی وەك ئەوەی پێویستە پلەبەند بکەیین.

وتەیەکی جوانی قەدیس ئۆگستین سەرنجی ڕاکێشاوم لە کتێبی "شاری خودادا" کە لەوێدا دەڵێت: "بڕیاردان بەسەر خەڵکدا بە پێ ی

پێستەكانیان گوناهە"، ئەمەش بە ئینگلیزی تازە واتە گوناه، واتە وێنەیەك لە هەر كەسێك دروست بكەییت كە پێویستەی لە گەڵی بدوێیین بەرمەبنایی جۆری ئەو كارو پیشەیەی كە هەیانە، ئەوە پێست نیە كە دەبێت لە بەرچاوی بگرییت. بە پێی "قەدیس ئۆگستین" تەنها خوا بۆی هەیە هەر كەسێك بخاتە ئەو شوێنەی كە شایستەیەتی، ئەویش ئەو كارە لە ڕۆژی لێپرسینەوەدا دەكات لە گەڵ فریشتە و نەفخی سور، و ئەوكاتەی ئاسمان دەكرێتەوە. ئەمەش بیرۆكەیەكی شێتانەیە بۆ كەسێك كە وەك من علمانی بێت، بەڵام سەرەڕایی ئەوەش شتێكی زۆر بەنرخ لەو بیرۆكەیەدا هەیە.

بە مانایەكی تر جڵەوی خۆت بكە كاتێك بڕیار بەسەر خەڵكیدا دەدەییت، پێویست ناكات بەهای ڕاستەقینەی كەس بزانیت، ئەمە بەشێكی نەزانراوە لەواندا، پێویست ناكات وا هەڵسوكەوت بكەیین وەك ئەوەی دەیزانین. سەرچاوەیەكی تر هەیە بۆ دڵدانەوەو ئارامی لە هەموو ئەم شتانە، كاتێك بیر لە دۆڕان لە ژیاندا دەكەینەوە، كاتێك بیر لە دۆڕان دەكەینەوە، یەكێك لە هۆیەكانی ترسمان لە دۆڕان ئەوە نیە كە دەستكەوتەكانمان لە دەست دەدەین یان پێگەكانمان دەدۆڕێنین، بەڵكو ئەوەی لێ دەترسیین بڕیاردانی ئەوانی تر و گاڵتەپێ كردنەكانیانە، ئەمەش بەڕاستی هەیە.

لایەنی یەكەمی بەرپرس لەم سەردەمەدا لەم گاڵتەپێكردنە ڕۆژنامەكانن، ئەگەر ڕۆژێك لە هەر ڕۆژێكی هەفتە پەڕەی ڕۆژنامەیەك هەڵبدەییتەوە دەبینیت پڕە لەو كەسانەی كە ژیانی خۆیان شێواندوە، لە گەڵ خەڵكی نەگونجاودا خەوتون، مادەیەكی هەڵەیان خواردوە، یاسایەكی هەڵەی تێپەڕاندوە، هەرچیەك بێت، دەبنە بابەتی گونجاوی گاڵتەپێكردن، بە واتایەكی تر "دۆڕان"، وە ئێستا ناودەبرێن بە "دۆڕاو – losers"، ئایا ئەڵتەرناتیڤێك بۆ ئەمە هەیە؟ لەو بڕوایەدام تەقالیدی ڕۆژئاوایی ئەڵتەرناتیڤێكی باشی تێدایە، ئەویش تراجیدیایە.

هونەری تراجیدیا، وەك ئەوەی لە شانۆكانی یۆنانی دێریندا لە سەدەی پێنجی پێش زاییندا گەشەی پێ دراوە لە بنچینەوە شێوەیەك بووە لە شێوەكانی هونەرێك تەرخانكراوە بۆ باسكردنی هۆكاری دۆڕانی خەڵكی. هەروەها بۆ پێدانی بڕێك لە هاوسۆزی (sympathy) پێیان. و پێویست ناكات ژیانێكی ئاساییان پێ بدەییت، چەند ساڵێك لەمەوبەر بیرم لەم بابەتە دەكردەوە، ڕۆشتم چاوێك بخشێنم بە ڕۆژنامەی "وەرزشی یەكشەمە" كە ڕۆژنامەیەكی میللی یە، ئەگەر پێشوەخت خۆتان نایناسن من پێشنیازی ئەوەتان بۆ ناكەم بیخوێننەوە، ڕۆشتم بۆ لایان بە مەبەستی قسەكردن لە گەڵیاندا دەربارەی یەكێك لە تراجیدیا سەرنجڕاكێشەكانی هونەری ڕۆژئاوایی و ویستم بزانم چۆن كار لە سەر

ڕەگەزە سەرەکیەکانی هەندێك چیرۆك دەکەن، ئەگەر وەك مادەیەکی هەواڵی هاتە نوسینگەی هەواڵی ئێوارانی شەمەیانەوە.
باسی ئۆتێلێم بۆ کردن، پێشتر هەرگیز نەیان بیستبوو بەڵام سەرسامبوون پێی، و داوام لێ کردن ناونیشانێکی سەرەکی بۆ چیرۆکی ئۆتێلێ بنوسن، ئەوان پێشنیاری ناونیشانی: “پەنابەرێکی شێت لە عەشقدا کچی ئەندامی ئەنجومەنی پیران دەکوژێت” ئەمە ناونیشانی سەرەکی ئەوان بوو بۆ ئەو چیرۆکە ئەگەر بڵاوببوایەتەوە لە ڕۆژنامەکەدا، ڕووداوەکانی چیرۆکی “مەدام بۆڤاریم” پێ وتن جارێکی تر نوسەرەکانیان سەریان سوڕما بە بیستنی و بەمشێوەیە دایانڕشت: “سێزانیەکی ئاڵودە بە بازاڕکردن، زەرنیخ دەخوات دوایی ئەوەی توشی کردەیەکی دەستبڕینی مادیی دەبێت”، ئەوەی لەناو هەموو ئەم شتانەدا سەرنجم ڕادەکێشێت ئەویە ئەو پیاوانە خاوەنی جۆرێکی تایبەتن لە بلیمەتی. ناونیشانی سەرەکیش کە لەوانی تر بەلامەوە سەرنج ڕاکێشتر بوو ئەو ناونیشانەی ئەوان بوو بۆ چیرۆکەکەی سۆفۆکلیس “ئۆدیبی پادشا”: “سێکسکردن لە گەڵ دایکمدا بووە هۆی کوێری”.
بەهەرحاڵ، ئەگەر ویستتان، لە لایەکی بەشی هاوسۆزیدا، ئەوا ڕۆژنامەی میللیتان هەیە، لە لایەکەی دیکەشدا تراجیدیا و هونەری تراجیدی هەیە، گریمانە دەکەم کە من گفتوگۆ دەربارەی ئەوە دەکەم کە پێویستە هەندێك حیکمەت دەربارەی ئەوە فێربین کە لە ناو هونەری تراجیدیدا ڕوودەدات، شێتەیە بە هاملێت بڵێیت دۆڕاو، ئەو دۆڕاو نیە، سەرەڕایی ئەوەی کە ئەو بەڕاستی دۆڕا، وە وای بۆ دەچم ئەمە پەیامی تراجیدیا بێت بۆ ئێمە، لەو بڕوایەدام هەر ئەمەش وای لێ دەکات زۆر زۆر گرنگ بێت.
شتێکی تری هاوپەیوەند بە کۆمەڵگای هاوچەرخەوە، کە بووە بە هۆی ئەو دڵەڕاوکێ یە، ئەویش ئەوەیە کە ئێمە شتێکمان نامرێیمان لە ناو کۆمەڵگاکانماندا وەك سەنتەر نەماوە، ئێمە یەکەم کۆمەڵگاین لە جیهاندا دەژیین بۆ ئەوەی شتێك بپەرستین جگە لە خۆمان، زۆر بە باڵایی دەڕوانینە خۆمان، هەر دەبێت واش بکەیین. خەڵکانێکمان ناردە سەر مانگ، شتی زۆر جۆراوجۆری ناوازەمان ئەنجامدا، ئەو شتانەیە وامان لێ دەکات خۆمان بپەرستین. پاڵەوانەکانمان پاڵەوانی مرۆڤین، ئەمەش بارودۆخێکی زۆر تازەیە، لە سەنتەری زۆرینەی کۆمەڵگاکانی تردا، پەرستنی شتێکی باڵا هەیە، وەك خودا، ڕۆح، هێزێکی سروشتی، گەردوون، هەر چیەك بێت ئەو شتە، شتێك بێت بۆ پەرستن، ئێمە تا ئاستێك ئەو نەریتەمان لەدەستداوە ئەوە بکەیین، ئەمەشە وامان لێ دەکات سروشت بە شێوەیەکی تایبەت سەرنجمان ڕابکێشێت ئەمەش لە پێناوی تەندروستیماندا نیە، هەرچەندە زۆر جار وا پیشاندەدرێت، بەڵکو لە بەر ئەوەیە کە دەرەچەیەکە بۆ هەڵاتن لە

خۆمان، لە کێبڕکێکانمان، لە دراماکانمان، ئەمەشە هۆکاری چێژوەرگرتنمان لە بینینی دەریا بەبەستەڵەکبووەکان و زەریاکان، وە ڕامان لە زەوی لە دەرەوە لە فەزاوە، هتد. حەزدەکەین لە پەیوەندیدا بمێنینەوە لە گەڵ شتێکی نامرۆییدا، وئەمەش شتێکی زۆر گرنگە بەلای ئێمەوە.

لەو بڕوایەدام ئەوەی دەربارەی دوایین سەرکەوتن و دۆڕان بێت، شتێکی سەرنجڕاکێشی پەیوەندیدار هەیە بە سەرکەوتنەوە ئەویش ئەوەیە ئێمە وا دەزانین مانای سەرکەوتن چی یە. ئەگەر من باسی کەسێکم بۆ کردن کە لە سەر شاشە هەیە پێم وتن ئەو کەسە زۆر زۆر سەرکەوتوە.. ئەوا یەکسەر کۆمەڵێك وێناتان دەربارەی ئەو کەسە بۆ دروست دەبێت، بڕواتان وادەبێت کە ئەو کەسە پارەیەکی زۆری هەیە و لە بوارێکی دیاریکراودا ناوبانگی بەدەستھێناوە، بەڵام من بۆچونێکی تایبەتم لە بارەی سەرکەوتنەوە هەیە، سەرەڕایی ئەوەی من خۆم لەو کەسانەم کە گرنگی بە بابەتی سەرکەوتن دەدەم، وە دەمەوێت سەرکەوتو بم و هەمیشەی بیر لەو پرسیارەدەکەمەوە: “چۆن دەتوانم زیاتر سەرکەوم؟”، بەڵام وا من تەمەنم هەڵدەکشێت و ئیدی زیاتر گرنگی بە مانای ڕاستەقینەی وشەی “سەرکەوتن” دەدەم.

ئەو بیرۆکەیەی کە هەمە دەربارەی سەرکەوتن یەکەم ئەوەیە تۆ ناتوانیت لە هەموو شتێکدا سەرکەوتو بیت، ڕاستە زۆر گوێمان لەوە دەبێت کە باس لە هاوسەنگی دەکات لە کار و ژیاندا، بەڵام ئەمە ڕاست نیە.. تۆ ناتوانیت هەموو شتێك بەدەست بهێنیت، ناتوانیت. بۆیە هەر چەمکێکی سەرکەوتن پێویستە دۆڕانی شتێکی لە بەرامبەردا بەدوادابێت، واتە چەمکی سەرکەوتن لە ناواخنیدا هەڵگری ڕەگەزی دۆِڕانە، بۆیە هەر ژیانێکی ژیرمەندانە ئەوە پەسەند دەکات کە من باسی دەکەم لە بارەی بوونی ڕەگەزێك لەو ڕەگەزانەی کە ناتوانیت پێی بڵێیت سەرکەوتن.

شتێکی تر هەیە لە بارەی ژیانی سەرکەوتوەوە ئەویش لە هەموو کاتێکدا ئەو بیرۆکانەی هەمانە لە بارەی ژیانی سەرکەوتوەوە بیرۆکەی تایبەتی خۆمان نیە، بەڵکو لەوانی ترەوە وەرمانگرتوە، بە شێوەیەکی گشتی، ئەگەر پیاو بیت، ئەوا وێنای باوکت بۆ سەرکەوتن وەرگرتوە و ئەگەر ئافرەتیشیت وێنای دایکت بۆ سەرکەوتن وەردەگریت، شیکردنەوەی دەروونی 80 ساڵە لە بارەی ئەمەوە دەدوێت بێ ئەوەی کەسێك بە باشی تا ئەمڕۆ گوێ ی بۆ گرتبێت… بەڵام من زۆر بڕوام پێ یە تی.

هەروەها ئێمە پەیام لە زۆر شوێنەوە وەردەگریین، لە تەلەفزیۆنەوە بۆ ڕیکلامەکان بۆ شمەکە بە بازارکراوەکان، هتد. ئەم ئامرازانە زۆر کاریگەرن لە دیاریکردنی ئەوەی دەمانەوێت، هەروەها لەوەی کە چۆن

خۆمان دەبینین، کاتێك دەوترێت کارکردن لە بانکەکاندا پیشەیەکی زۆر ڕێزدارانەیە ئەوا زۆرینەی ئێمە دەمانەوێت لە بانکدا کاربکەیین. کاتێکیش کارکردن لە بەنکدا وەك کارێکی ڕێزدارانە باس ناکرێت ئیدی حەزمان بۆ کارکردن تێیدا نامێنێت، ئێمە هەمومان زۆر کراوەیین لە بەردەم پێشنیازەکاندا.

ئەوەی دەمەوێت بیخەینە بەر باس ئەوەنیە کە واز لە لە وێناکانی خۆمان بهێنین لە بارەی سەرکەوتنەوە، بەڵکو دەبێت دڵنیا بینەوە کە وێناکانمان لە بارەی سەرکەوتنەوە وێنای تایبەتی خۆمانە، بۆیە پێویست دەکات بە بیری خۆمان بیر بکەینەوە، و تەواو دڵنیا بینەوە لەوەی کە ئەوە ئێمەین کە ئەو شتانەمان دەوێت، ئەوە ئێمەیین ئەوەمان دروست کردوەو خۆمان دروست کەری تەماعەکانمانین، شتێکی خراپە کاتێك ئەوەی دەمانەوێت دەستمان نەکەوێت، بەڵام لەوە خراپتر ئەوەیە کە کە بیرۆکەیەکت هەبێت لە بارەی ئەوەی کە دەتەوێت بەدەستی بهێنیت بەڵام لە کۆتایی ئەو گەشتەتدا بەدوای ئەو بیرۆکەیەدا بۆت دەربکەوێت کە تۆ دوای بیرۆکەیەکی هەڵە کەوتوییت، لە بەر ئەوەی ئەوە ئەو شتە نەبووە کە بەڕاستی تۆ ویستوتە.

لێرەدا کۆتایی بەم باسە دەهێنم بەڵام دەمەوێت بە هەموو مانایەك جەختبکەمەوە لە سەرکەوتن، هەروەها لە پێویستی پیاچونەوە بە بیرۆکەو وێناکانمان لە بارەی سەرکەوتنەوە، جەختدەکەمەوە لەوەی پێویستە دڵنیابینەوە لەوەی کە ئەو بیرۆکانەی هەمانە لە بارەی سەرکەوتنەوە بیرۆکەی تایبەتی خۆمانە.

سەرچاوە:

https://www.ted.com/talks/alain_de_botton_a_kinder_gentler_philosophy_of_success

---

وێستگەکانی ژیان … کامەران چروستانی

لە شەمەندەفەری ژیاندا دانیشتووین: لەم وێستگە بۆ ئەو وێستگە، لەم هەوار بۆ ئەو هەوار بەردەوامە، ناوچەکان تێدەپەڕێنێت، وێستگە جیاوازەکان دەبینێت: لەم وێستگەیە دادەبەزێت و بۆ شەمەندەفەرێکی

دیکە گەشتەکەی بەردەوام دەبێت، دیمەنەکان دێن و لە ساتەکدا دەبن بە ڕابردوویەک، لەناکاو لە دوورەوە چاوەکانی شتێکیان بەدی کرد، شوێن سەرنجی هەست و ناخێتی، شەمەندەفەرەکە بەردەوام بەرەو پێشەوە دەڕوات، هەندەی دێت لەو شتەڵکەیە، لەو شتە، لەو بابەتە نزیک دەبێتەوە، نزیکتر، هەندەی دیکە لە یەکتر نزیک دەبنەوە، دەتوانێت باشتر و ئاشکراتر ببینێت، لەلای ڕوونتر دەبێت … دەبێت بە یاوەری ناخی، چاوەکانی، خەیاڵ و هەستی.

وەها لێی نزیک دەبێتەوە، کە خۆی بە شووشەی شەمەندەفەرەکەوە دەنووسێت، شووشەکەش دەبێت، جەستەشی دەبێت و دەچێتە ناو ناخیەوە، لە سنووری بابەت دەردەچێت و دەبێت بە بەشێک لە خود:

لەگەڵ گەشتەکەی ژیان و هەموو وێستگەکاندا بەردەوام دەبێت، لەگەڵیدا دێت و دەڕوات.

لە وێستگەیەک لە وێستگەیەکی ژیان دادەبەزێت، هەندێک لە بابەتەکانی ژیانی خۆی لەناو شەمەندەفەرەکەدا بەجێ دەهێڵێت، ئەوەی دەمێنێتەوە تەنها یادەوەرییە بەجێماوەکانە لەناو شەمەندەفەرەکەدا، ئەو شەمەندەفەرە بەجێ دەهێڵێت و لە وێستگە نوێکەی ژیانیدا دەمێنێتەوە، دەستی لەژێر چەناگەیدا داناوە، خەیاڵ بە وێستگەیەکی دیکە و جیهانێکی دیکە دەیبات، چاوەڕێی ئەوە دەکات بەڵکوو هەمان شەمەندەفەر جارێکی دیکە بە سەر هەمان ڕەوت و ئاراستەی بباتەوە یاخود چاوەڕوانی شەمەندەفەرێکی دیکە بکات، بەڵکوو هەڵی بگرێت و بەرەو وێستگەیەکی دیکەی بیگەیەنێتە هەوارێکی دیکەی ژیان.

ئای لەم ژیانە، شەمەندەفەری ژیان بەرەو هەر هەوارگەیەکمان بەرێت و وێستگەکان هەرچەندە بگۆڕێن، هەرچەندێکیش گۆڕینی دیمەنەکانی دەوروبەر ئاسان بێت یان ئاڵۆز، بەڵام گۆڕینی ئەندێشە و خەیاڵەکان، ناخ و هەستەکان، بەها و بۆچوونەکان کارێکی ئاسان نییە: ئەوەی کە پێش ماوەیەک شووشەی شەمەندەفەرەکەی بۆی، سنوورەکانی نەهێشت و بوو بە بەشێک لە ویژدان و ناخ، هەتا ئێستاش هەر لەگەڵیدایە و یاوەری گەشتەکەی دەکات، بەردەوامە لە بوونی خۆی لەناو ویژدانیدا.

هەموو وێستگەیەک، هەموو گەشتێک بەشێک لە خۆشی و ناخۆشی، تاڵی و شیرینی، هیوا و ڕەشبینی، پێکەنین و گریان، فشار و ئاسانی، تاریکی و ڕوونی لەناو خۆیدا هەڵدەگرێت: ئەگەر هیچیش پێ نەبەخشێت، ئەوا ئەزموونێک دەبەخشێت، ئەگەر ئەزموونیش نەبەخشێت ئەوا بەلایەنی کەمەوە یادگارییەک لەناو ناخی مرۆڤدا بەجێ دەهێڵێت.

تۆ بڵێیت ئەم شەمەندەفەرەی داهاتووش شتێکی نوێم بۆ نەهێنێت؟ تۆ بڵێیت وێستگەی داهاتووم ئەوە بێت، کە ویستوومە و ئاواتەخوازی

بووم؟ لەم شەمەندەفەرەی ژیانمدا بە گەلێک وێستگەدا تێپەڕ بووم، گەلێک دیمەنم بینی، ئەم هەوار و ئەو هەوارم کردووە، لە چەندین ویستگە دابەزیم و لەوێش زیاتر سەرلەنوێ بەرەو وێستگەیەکی نوێ سواری شەمەندەفەری ژیان بوومەتەوە: هەندێکیان هەتا ئەم ساتەوەختەش لە ناخمدان، لە هەندێکیاندا باری خەم و پەژارەی خەمم تیایاندا بەجێ هێشتووە، لە هەندێکیشیاندا بارێکی نوێی خەم و پەژارەم لەگەڵ خۆم بار کردووە، بەڵام ژیان هەمیشە هەر وا بووە و هەر واش دەبێت: وێستگە و شەمەندەفەرەکان دەگۆڕێن، وێستگە و شەمەندەفەرەکانیش ئێمە دەگۆڕن، جێمان دەهێڵن و جێیان دەهێڵین . . .

لە هەموو ئەم چیرۆکانەدا گەلێک جار تاکە شتێک لە ژێر دەسەڵاتدا بمێنێتەوە ئەوەیە: لە یەکێک لە وێستگەکاندا دەوەستیت، بیر لە گەشتەکەی پێشووت دەکەیتەوە، لە کوێوە دەستت پێ کرد، بە کوێدا تێپەڕیت و لە کوێدا کۆتایی هات. لەو ساتانەدا مرۆڤ ئاواتەخوازی گەڕاندنەوەی کاتە بۆ ئەوەی شەمەندەفەرێکی دیکە بگریت یان بەلایەنی کەمەوە لە وێستگەیەکی دیکە دابەزێت و بە شێوەیەکی دیکە شەمەندەفەرەکە بەجێ بهێڵێت، ئەم خەیاڵە لە ئامێز دەگرێت، چنگەکەی بۆ ئەو سات دەکات، مرۆڤ گەلێک جار لەناو وێستگەیەکی ژیاندا تەنیا جەستەیەکە: ڕۆحیش لەناو یەکێک لە شەمەندەفەرەکانی ژیاندا یاخود لە یەکێک لە وێستگەکاندا گەشتێکی دیکە دەکات.

خۆ ئاواتی ڕەوتێکی باشتر لە گەشتەکەی ژیاندا هەمیشە لە ناخدایە، خەیاڵی سبەینێیەکی ڕوونتر ئەندێشەیەکی بەردەوامە، بەلایەنی کەمەوە دەیەوێت ئەم جارەیان شەمەندەفەرێک بێت و لەو ویستگە چەقبەستووە ڕزگاری بکات بەرەو شوێنێک، کە دەمێکە تابلۆکانی لەناو خەیاڵیدا کێشراون، چونکە مرۆڤ دەزانێت تەنیا دوا وێستگەی ژیان کۆتایی بە گەشت و ئاواتەکان دەهێنێت. وێستگەی مردن: جا پاش ئەوە ئایا شەمەندەفەر بەرەو کوێمان دەبات، لە چ وێستگەیەک دەگیرسێینەوە و ئاراستەمان بەرەو کوێ دەڕوات؟ ئەوەیان پرسیارێکی دیکەیە و وەڵامی ئەو پرسیارەش بەپێی دیدەکان بەگومان جیاوازن، بەڵام لەناو هەموو ئەم بیر و بۆچوونە جیاوازانەدا ئەوەی تیایدا کۆکین ئەوەیە: بوونی هیوا و ئاوات بۆ گەشتێکی دروست بەرەو وێستگەیەکی دروست تەنها بە کۆتایهاتنی گەشتی ژیان نەبێت، ئەگینا هەرگیز کۆتایی نایەت.

ڕزگارکردنی موسڵ و مەترسی شەپۆلێکی تری ئاوارەبوون … 5 – 5

ڕەسوڵ بێسکێنی

قۆناغی دوای داعش و چارەنووسی کورد

ڕێکخراوی تیرۆریستی داعش وەك ڕووداوێکی لەناکاو سەری هەڵدا و لە 2014-6-10 شاری موسڵی داگیر کرد و لەماوەیەکی کەمدا سنوورێکی فراوان لە ناوچەکەی کۆنتڕۆڵ کرد، ئەگەرچی لەماوەی چەند مانگی ڕابردوودا داعش لەعیراق دووچاری شکستێکی گەورە بۆتەوە و ناوچەیەکی زۆری لەدەستداوە کە پێشتر داگیری کردبوو، بەڵام هێشتا شاری موسڵ و چەند ناوچەیەکی تری بەدەستەوەیە، هێزە عیراقیەکان بەهاوکاری هاوپەیمانان لە هەوڵی کۆنتڕۆڵ کردنەوەی ئەو شارە دان، هێرشە پچڕ پچڕەکانی سوپای عیراق لە باشووری پارێزگای نەینەوا و باکووری سەلاحەدین لەچوارچێوەی ئامادەکاریەکان دایە بۆ دەست پێکردنی ئۆپەراسیۆنی بەرفراوانی ئازاد کردنی شاری موسڵ، ئامانجی داهاتووی کۆمەڵگای نێودەوڵەتی و عیراق ڕزگارکردنی شاری موسڵە کە بە حەشارگەی سەرەکی داعش هەژمار دەکرێت. بەپێی زانیاریە ئەمنیەکان و لێدوانی بەرپرسانی سەربازی عیراقی و ئەمریکی لەماوەیەکی نزیکدا شەڕی کۆنتڕۆڵ کردنەوەی موسڵ و ڕزگار کردنی لەدەست داعش دەست پێدەکات، بەهۆی ئەو شەڕەوە پێشبینی دەکرێت نزیکەی یەك ملیۆن کەسی دیکە لەو پارێزگایە ئاوارەی هەرێمی کوردستان و وڵاتانی تر بن. سایتی خەندان لە 2016-7-18 بڵاوی کردەوە دوای سەردانێکی بۆ عیراق (یولخیم رۆکەر) دیپلۆماتکاری ناوداری ئەڵمانی و نوێنەری هەمیشەیی ئەڵمانیا لە ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان لەبەرلینی پایتەختی ئەڵمانیا ئاماژەی بەوە کرد مەزندە دەکرێت زیاتر لە دوو ملیۆن هاووڵاتی عیراقی ناچاربن ماڵەکانی خۆیان جێبهێڵن بەهۆی شەڕی داعشەوە، دوور نیە بارودۆخی خراپی داعش هەندێك لەخەڵکانی خۆیان بەتایبەت ئەو کەس و منداڵانەی لەسەر مەشق ڕاهێنراون، خۆیان بخزێننە کاروانی ئاوارەکان و بێن

لەکوردستان وەك ئاوارەیەك نیشتەدێ بن، ئەمەش مەترسیەکی گەورەیە لەداهاتوودا کاریگەری نەك لەسەر عەرەبە ئاوارەکان، بەڵکو کاریگەریان لەسەر کوردیش هەبێت، بەهار عەبدولڕەحمان بڕیاردەری لیژنەی پێشمەرگە لەپەرلەمانی کوردستان بۆ (باسنیوز)ی ڕاگەیاند: پێشبینی دەکرێت چەکدارەکانی داعش ئەو منداڵانەی لە فێرگەکانی ئەو ڕێکخراوە ڕاهێنانیان پێ کراوە، خۆیان بخەنە ناو ئەو ئاوارانە ڕوو لە هەرێمی کوردستان بکەن، وەك ئەوەی ڕوویان لە ئەوروپا کردووە، گووتیشی گرنگە لەلایەنی ئەمنی کوردستان ئەو پرسە بەگرنگ وەربگرێ و خۆی بۆ ئامادە بکات، گووتیشی: پرسی ئاوارە و پرسی ئەمنی دوو بابەتی لەیەکتر جیاوازن، " هەرێمی کوردستان بەهۆی حەواندنەوەی ئاوارە و کارکردن بۆیان ناوبانگی زۆری لەدنیا پەیدا کردووە و زۆربەی هاوکاریەکانی وڵاتانیش بەو هۆیەوە بووە، بەڵام پرسی ئەمنی بابەتێکی جیایە" باشتروایە ئاوارەکان کەمپی تایبەت بەخۆیان هەبێت و تێکەڵ بە خەڵکی هەرێمی کوردستان نەکرێن، بەبوونی کەمپەکان زیاتر دەتوانرێ کۆنتڕۆڵی ئەو کەسانە بکرێت کە داعشن، یان هەڵگری بیروڕای داعشن و لەبەرگی ئاوارەدا ڕوو لە کوردستان دەکەن"

سوپای عیراق بەهاوکاری گروپە چەکدارەکانی تر و هاوپەیمانی نێودەوڵەتی زۆرێك لە خاکی ژێر چنگی داعشیان ئازاد کردووە، خالد عوبێدی وەزیری بەرگری عیراق ڕایگەیاند هێرش کردن بۆ ئازاد کردنەوەی موسڵ پێویستی بەهەماهەنگی کاریگەر هەیە لەگەڵ هێزی پێشمەرگەی کوردستان و ئاشکرای کرد لە ئێستادا لە10% ی خاکی وڵات بەدەست داعشەوە ماوە. پێشبینیشی کرد لەگەڵ دەست پێکردنی شەڕ خەڵکی ئەو شارە هەڵبێن و خۆیان ڕزگار بکەن. لەو بارەیەوە هاوپەیمانی نێودەوڵەتی دژ بەداعش بۆ کۆنتڕۆڵ کردنەوەی موسڵ لەکۆبوونەوەیەکی فراواندا لەئەمریکا بەبێ نوێنەرایەتی کورد تاوتوێی هەنگاوەکانی ڕووبەڕوو بوونەوەی ئەو ڕێکخراوەیان کرد، ئەوەش کاردانەوەی بەرپرسانی هەرێمی کوردستانی لێکەوتەوە، چونکە کورد لایەنێکی سەرەکی ئەو شەڕەیە، پشت گوێ خستن و خەمساردی بەرامبەر بەکورد زیان بەپرۆسەکە دەگەیەنێ، بێ گومان دوای جەنگی داعشیش بارودۆخی ناوچەکە بابەتێکی ئاڵۆزە بەتێڕوانین لە کێشە ناوخۆییەکان ئەوە ڕەچاو دەکرێت بێ لەمەودوای شەڕی داعش سروشتی بەردەوامی ململانێکان و گۆڕانکاری جوگرافی سیاسی ناوچەکە بەردەوام بێت، ئێمە قسەمان لەسەر موسڵ و هەرێمی کوردستانە، لە ڕووکەشدا شەڕەکە دژی داعشە، بەڵام لە ڕاستی دا شەڕێکی مەزهەبی- ئیتنی یە، گۆڕەپانی شەڕەکەش ناوچەی سوننەنشین و خاکی کوردە، هەرچەندە کورد لەشەڕی داعش قارەمانی زۆری نواند و قوربانی زۆری داوە، گورزی بەهێزیشی لە داعش داوە، ڕەوتی ڕووداوەکان ئاماژە بۆ لاواز بوونی

داعش و لەدەستدانی بەشێکی زۆر لەتواناکانی لە پاشەکشێ دایە، ئەمریکا و ڕۆژئاواش بەپەلەیە لە کۆتایی هێنان بە باڵادەستی سەربازی داعش لەناوچەکە یان هەرنەبێت بۆ ئەم قۆناغە، لەئێستادا ناوچەکە لەبەردەم گۆڕانکاری قۆناغێکی نوێ دایە ئەویش قۆناغی دوای داعشە، قۆناغی دوای داعش قۆناغێکی ئاڵۆزدەبێت بەپێی ئاماژەکان گرژی و ئاڵۆزی نێوان سوننەکان و شیعە بەردەوام دەبێت، بۆ مەرجەعی شیعە و هەر گروپە ڕووی لەلایەك ئەوەش کێشەیەکی ترە، لەلایەکی دیکە کێشەی ناوچە جێناکۆکەکان ئەگەرچی بەقارەمانیەتی و گیانبازی پێشمەرگەی کوردستان لەدەستی داعش دەرهێنراون و لەلایەن پێشمەرگەوە سەرپەرشتی دەکرێن، تائێستا وەکو کێشەیەکی ئاڵۆز و هەڵواسراو ماوەتەوە و چارەنووسی دیار نیە، ئێستا داعش هۆکارێکە بۆ داپێشینی هەموو ئەگەرەکان لەنێوان حکومەتی عیراق و هەرێمی کوردستان هەموو هەستە شاراوەکان و بوغز و کینە نهێنیەکانی ناو دڵی دەسەڵاتدارانی بەغدا کپ کراون، هەر کاتێك شەڕی داعش نەما ئەوا ڕووبەڕووبوونەوەکان لەگەڵ بەغدا دەست پێدەکەن، لەبەر ئەوە کورد پێویستە قۆناغی دوای داعش لەبەرچاو بگرێت و بەرچاوی ڕوون بێت لەوەی پاش شەڕی داعش گۆڕانکاریەکان چۆن دەبن و چی ڕوودەدات، پاش قۆناغی شەڕی داعش یەکێك لە ئاماژەکان ئەوەیە فیدڕاڵیەت بۆ سوننەکان دروست بێت، ئەوەش بۆ خۆی کێشەیەکی دیکەیە، پرسی ڕزگارکردنی موسڵ و مامەڵە کردن لەگەڵیدا پرسێکی ئاڵۆزە، کۆمەڵگای نێودەوڵەتی و لایەنە ناوخۆییەکان کۆکن لەسەر ئەوەی پێش ڕزگارکردنی موسڵ، ڕێك کەوتن بکرێت لە نێوان حکومەتی عیراق و هەرێمی کوردستان و حکومەتی خۆجێی موسڵ لە ڕووی سیاسی و سەربازی، پێویستی بەلێك تێگەیشتنی لایەنی هەرێمی کوردستان و حکومەتی عیراق و حکومەتی خۆجێی موسڵ و هاوپەیمانی نێودەوڵەتی هەیە. لەلایەکی تر بەرامبەر بەسیاسەتی دەرەوەی ئەمریکا کوردی عیراق هەقە دراسەیەکی وردی بۆ بکەن، چونکە بارودۆخی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست یان لانی کەم ئەم ناوچەیەی ئێمە لەنێوان دەستێوەردانی خۆرئاوایی و سیستەمی خێڵەکی و مێدێرنەتەیەکی شەرمن سەرگەردانە، لەماوەی سەد ساڵی ڕابردوودا ڕۆژئاوا لەپشتگیری عەرەبێکی خێڵەکی و ئیشتراکی و ئەمڕۆش پشتگیری گروپی ئیسلامی و سیاسیە جۆراو جۆرەکان لە هەڵبەز و دابەز دابووە، هەروەها پەیوەندی لەگەڵ وڵاتانی ناوچەکەش بەدرێژای ماوەی جەنگی سارد و ئێستا چەندین گۆڕانکاری لە پەیوەندی وڵاتانی ناوچەکە و خۆرئاوا هاتۆتە ئاراوە، ئەگەرچی ئێستا زۆر کەس کورد و نیشتمانەکەی بە پێویستیەکی جیۆپۆلەتیکی دەزانن بۆ ڕۆژئاوا و بەتایبەت ئەمریکا، بەهۆی بوونی هەڵکەوتەی جوگرافی و سامانێکی زۆری سروشتی و سامانێکی مرۆیی بەپیت لەبواری سەربازی، بەڵام

مەترسی گەورە ئەوەیە شەڕی داعش کۆتایی بێت، لە دابەش کردنی دەستکەوتەکانی شەڕ کورد مایەپوچ بێت و نەیتوانێت خۆی کۆبکاتەوە و هیچ بڕیارێکی نەدابێت، لەبەر ئەوە گرنگە پێش کۆتایی هاتنی شەڕی داعش کورد بڕیاری کۆتایی خۆی دابێت، چونکە دوای کۆتایی هاتنی داعش مەترسی ئەوە هەیە ڕووداوەکان هێندە خێرا بن کورد فریای ئەوە نەکەوێت لەو کارانە بدوێت. بەڵام ئەوەی مایەی نیگەرانیە ناکۆکی توندی نێوان لایەنە سیاسیەکانی هەرێمە، جیاوازیان لەچەندین لایەنی وەکو سەرۆکایەتی هەرێم و سەربەخۆیی و ڕیفراندۆم و چەندین شتی تر هەیە، ئەوەش دوورنیە بەهۆی دابەش بوونی هێزە ناوچەییەکان بێت، کەلایەنە سیاسیەکانی کوردی بەسەر دابەش بووە، زۆر گرنگە لەم قۆناغەدا کورد مامەڵەیەکی لەبار و تەندروست بکات نەیەڵێت ململانێکان بەئاقاری لاوەکی و نەشیاودا هەنگاو بنێن و مەبەستە سەرەکیەکە لەبار ببات.

عەرەبستانی سعودی و خەونی سەربەخۆیی کوردستان … ئەحمەد ڕەجەب

لەم ڕۆژانەدا دوژمنایەتی لە نێوان دوو وڵاتی ئیسلامی گەورەو دەوڵەمەندو کۆنەپەرست و دوواکەوتوو (ئێران و عەربستانی سعودیە) بە هؤی مەزهەب و دەمارگیری نەتەوەیی شیعەو سونە گەیشتووەتە لوتکەو سەر ئێسقان و هەردوولا لە ڕۆژنامەو ڕادیۆو تەلەفزیۆن و سەتەلایت و هەموو بەشەکانی ڕاگەیاندن و ماس میدیا هێرش ئەکەنە سەر یەکترو ئەوەی سەیرە لاف و گەزافی مرۆڤدۆستی و دیموکراسی لێئەدەن.
هەر لەم ڕۆژانەدا هەندێ کەس لەوانەی ماڵپەری کوردیان بۆ ئامادە کراوەو پارەی نووسین وەرئەگرن، خۆشحاڵن بە عەرەبستانی سعودیەو ، دەستێوەردانی لە خاکی کوردستان و، بە پشتبەستن بە هاشەوهوشەی باڵیۆزو قونسڵ و ڕاگەیاندنەکانی ئەو وڵاتە، دەستیانداوەتە نووسین و، بانگەشەی سەربەخۆیی کوردستان ئەکەن.
پێگەی عەرەبستانی سعودیە لە ناوچەکەو جیهانیشدا زۆر گرنگەو، وڵاتێکی دوواکەوتوو داخراوەو، بەڵام بە هۆی نەوت فرۆشتن بووەتە

وڵاتێکی دەوڵەمەندو پێگەی بەناوبانگە لە خەرجکردن وبەخشینی دۆلارو لە ئێستادا بۆ وڵاتانی شۆڤەنیست وتاقمە توندرەوو تیرۆریستەکان بۆ نموونە تورکیاو حەماس و دەوڵەتی ئیسلامی (داعش) و ئەحرار ئەلشام و بەرەی نوسرە (فتح الشام) و ئەنجومەنەکەی ئیستەنبوڵ و پێشتریش بۆ تاقمی قاعیدەی خوێنرێژو ئوسامە بن لادن و تالێبانی ئەفغانستان و بزوتنەوە ئیسلامییە رەنگاورەنگەکان سێلێفی و وهابی و جیهادی و هتد….

دزین وفرۆشتنی نەوت و گەندەڵی بنەماڵەی ئال سعود کە خۆیان کردووە بە خاوەنی گشت خاك و سەرمایەو نەوت و دەسەڵات و، هەرچی پۆستی شایستە هەیە وەك : سەرۆك وەزیران و، وەزیری دەرەوەو ناوخۆو وبەرگری و، ئاژانسی ئەمن و ئاسایش لەو پەری گەندەڵیدایەو، زوربەی گەندەڵییەکان لە بواری نەوتدا بەدی ئەکرێن کە یەك لە سەر چواری نەوتی دونیایەو لە ژێر رکێفی بنە ماڵەی شا سەلمانی خەڵەفاو نەزانە.

ئەتوانین بڵێین ئەم بنەماڵە گەندەڵە سەرپەرشتی کێڵگە نەوتییەکان ئەکات و، بووەتە پاسەوانی بەرژەوەندی ئابووری ئەمریکاو وڵاتانی ڕۆژئاواو، گەڵی عەرەبستانی سعودی لە ژێر رووەوە فەرامۆش کراوەو، نەوتەکەیان لە خزمەتی بێگانەیەو بووەتە بەڵا بەسەریانەوە.

هەندێ لە نووسەران دڵخۆشن کاتێك راوێژکاری شای پێشووی سعودییە (ئەنوەر عیشقی) باس لە مافی سەربەخۆیی کوردستان ئەکات و، وەك ڕوویەکی فێڵبازو لە ژێرلێوەوە ئەڵێت: پشتیوانی لەسەربەخۆیی کوردستان ئەکەین و، هەر زوو خۆی بەدرۆ ئەخاتەوەو ئەڵێت : ئێمە لەسیاسەتی دەرەوە باس لە یەکپارچەیی خاکی عێراق ئەکەین و، لێرەدا پێویستە ئەو نووسەرانە هەڵوەستەیەك بکەن و بزانن کە وڵاتێکی عەرەبی کۆنەپەرست وەك عەرەبستانی سعودی قەت لە گەڵ مافێکی رەوای گەلەمان یەکناگرنەوە.

عەرەبستانی سعودی لە ژێر دروشمی ئیسلام و، ئاڵای ئەڵلاهو ئەکبەر بزوتنەوە توندرەوەکان بڵاو ئەکاتەوەو، رەخنە لە هەڵوێستی وڵاتانی ڕۆژئاوا بەگشتی و، ئەمریکا بە تایبەتی ئەگرێت و، لەم بارەیەوە هێلاری کلێنتۆن پاڵێوراوی دیموکراتەکان بۆ سەرۆکایەتی ئەمریکا لە وتارێکدا وتی: کاتی ئەوە هاتووە بەر لە سعودییەکان و قەتەرییەکان و کوێتییەکان و، کەسانی تر لە وڵاتەکانیان بگێڕێت بۆ ئەوەی چیتر پارە نەدەن بە ڕێکخراوەکانی توندوتیژی و، پشتگیری لە قوتابخانەو مزگەوتەکانی توندوتیژی نەکەن، کە پاڵ بە ژمارەیەکی گەورەی گەنجان ئەدات لە سەر ڕێی توندوتیژی لە جیهاندا خۆیان بنوێنن.

لە شەستەکانی سەدەی رابردوو عەرەبستانی سعودییە کەوتە یارمەتیدانی توندرەوەکان دژ بە بیروباوەری جەمال عەبدولناصر و

ئایدلۆژیای سۆسیالیوم و شیوعییەت و، سعودیەکان وتوویانەو ئێستاش ئەیڵێنەوە: ئیسلامێتی رێگایەکی بەسوودە گەر بتەوێت لە بوارێکی فراواندا بەکاری بێنێت و، لێرەدا شایانی باسە سەرۆکی ئەمریکا باراك ئۆباما لە چاوپێکەوتنێکی رۆژنامەوانیدا راشکاوانە وتی: عەرەبستانی سعودی بە ئاشکرا توندوتیژی لە جیهاندا بڵاو ئەکاتەوەو، رووی ئیسلام ناشیرین ئەکات.

عەرەبستانی سعودییە بەوە ناوەستێت تەنها خەرجی توندرەو تیرۆریستان دابین بکات، بەڵکو ئەم بیرە توندرەوە (وهابییە) لە رێی مزگەوت و قوتابخانەکانی جیهان بڵاو ئەکاتەوەو. بۆیە لاپەرەی وڵاتی عەرەبستانی سعودییە لە بواری مافەکانی مرۆڤ پره لە کارەسات و، بێ وێنەیە لە جیهاندا وەك: سەرپەراندن و، بێبەشکردنی ئافرەتان لە هەموو مافەکانی.

لە رووی جوگرافیاوە عەرەبستانی سعودییە نزیکە لە تەنگەی هورمزو تەنگەی باب ئەلمەندەب و کەنالی سوئیس و، ئەم شوێنە زۆر گرنگە بۆ ئەمریکا کە هەمیشە لە هەوڵی زامنکردنی رێگای گواستنەوەی نەوتەو ، لە ساڵانی پێشوودا رێگابرین لەوەی بیرو نفوزی شیوعییەت پەرەبسێنێت و، هاوکات عەرەبستانی سعودییە بوو بوو بە بنکەیەکی ئابووری ئەمریکاو، شان بە شانی ئێران کە بنکەی سەربازی ئەمریکا بوو.

ئەو قۆناغە، قۆناغی ئاڵتونی ئەمریکا بوو، چونکە عەرەبستانی سعودییە لە گەڵ ئێران هاوپەیمان بوون بۆ بەربەرەکانی شیوعییەت و، لە پاش شۆرشەکەی میسرو هاتنی جەمال عەبدولناصرو، بڵاوبوونەوەی بیری نەتەوایەتی عەرەب، میسر بوو بە رکابەری بەهێزی عەرەبستانی سعودییە.

سامر ئەلسەبهان باڵیۆزی عەرەبستانی سعودییە لە عێراق لە چاوپێکەوتنێکیدا لەگەڵ ڕۆژنامەی الشرق الاوسط پشتگیریی تیرۆریستە سعوودییە زیندانیکراوەکانی ناو عێراقی کردو، داوای لە حکومەتی عێراق ئەکات ئەو تیرۆریستە سعوودیانەی لە بەندیخانەکانی عێراقدان بە شێوەیەکی دادپەروەرانە دادگایی بکرێن و، هەروەها لە بەشێکی تری گفتوگۆکەیدا داوا ئەکات مافی مرۆڤ بۆ ئەو تیرۆریستە زیندانیکراوانە پارێزراو بێ.

رێکخراوی هومان رایتس رەخنە لە دەسەڵاتی پیاوان بۆ سەر ژنان ئەگرێت و، تا ئێستا ژنان مافیان پارێزراونییە و، هیچ ژنێك بەبێ فەرمانی پیاوەکەی ناتوانێت گەشتێك بۆ دەرەوەی وڵات بکات یان لە جێگایەك ئیش بدۆزێتەو کار بکات و، ئافرەتێك لە تەمەنی 62 ساڵ ئەڵێت هەست بە شەرمەزاری ئەکەم چونکە بەبێ مۆڵەتی کورەکەم ناتوانم بچمە دەرەوە، من ئەوم گەورە کرد بەڵام ئەو خاوەنی منە.

رێبازی عەرەبستانی سعودییە بە پێی ""دەستەی گەورە زانایان"" لە سەر شەریعەتی ئیسلامەو، هەموو مافێکی دەستبەرکردووەوە، بنچینەکانی دادپەروەری و ئازادییەکانی چەسپاندووەو، لەم رووەوە ئەمینداری گشتی دەستەی زانایان شیخ فەهد سەعد ئەلماجد ئەڵێت: شانشینی عەرەبستانی سعودییە وڵاتی هەردوو (حەرەمی شەریفە) و لانکی پەیام و دەستپێکی ئیسلامەو مافی مرۆڤ و کەرامەتی ئەپارێزێت.
بۆ وەڵامی ئەو ""گەورە زانایانە"" درۆزنانە رێکخراوەکانی مافی مرۆڤ و ئەوانەی بەرگری لە ئازادییەکان ئەکەن ئەڵێن: عەرەبستانی سعودییە پێشەنگە لە پێشێلکردنی مافی مرۆڤ و ئازادییەکان و، ئەمە راستییەکی حاشاهەڵنەگرەو، هەر لە مێژەوە لە ساڵی 1927 وە لە سەر دەستی شا عەبدولعەزیز تا ئێستا پەیرەو ئەکرێت و، ئەم وڵاتە خۆی لە قەرەی 30 ملیۆن کەس ئەدات و، ساڵانە 600 ملیار دۆلار ئەچێتە سەر گەنجینەی وڵات، بەڵام خەڵکێکی زۆر هەژارو برسی بەدی ئەکرێن.
هیچ کاتێك شا بە تەنگی هاوڵاتیان نایەت و، تەنها بۆ بنەماڵە کار ئەکات و، هەرچەندە باس لە کۆمەڵگەیەکی دوور لە گەندەڵی و دەمارگیری ئەکرێت، بەڵام عەرەبستلنی سعودییە بووەتە وڵاتێکی دوواکەوتوو، باری ئاسایشی بەرەو خەراپە مل ئەنێت و، تاقمێك خۆیان کردووە بە زاناو موفتی و، ئەم موفتییانە بە ئارەزووی شاو بنەماڵەی شا فتوای – دەستبرین و، چاو هەڵکۆڵین و دەرکردن و، لێدانی جەڵدە (هەر مرۆڤێك تاوانبار بکرێت) بە کردەوەیەك جەستەی ئەخەنە بەر لێدانی قایش و سوندە (ئەوەش موفتی بریار ئەدات چەند جەڵدەی لێ بدرێت).
بە پێی رێکخراوی فریدۆم Freedom House کە تایبەتە بە لێکۆڵینەوە دەربارەی دیموکراتییەت و ئازادی سیاسی عەرەبستانی سعودییەو تورکیا لە ریزی خراپترین وڵاتانی جیهانن، لە پێشێلکردن و سەرکوتکردنی ماف و ئازادییەکانی مرۆڤ و، کەس ناتوانێت دەنگ بەرز بکاتەوە یەکسەر راپێچی ئەکەن ولە پاش سوکایەتی و لێدان تووری ئەدەنە زیندانەوە.
چالاکەوان و ئافرەتانی ئەکتیڤ لە بەرگری لە مافی ژنان، ئاماژە بەوە ئەکەن رژێمی عەرەبستانی سعودییە دوواکەوتووەو، ئافرەت هیچ ئازادییەکی نییەو، ئەم وڵاتە یەکەمین وڵاتە ئافرەت بۆی نییە ئۆتۆمبێل واژو بکات.
لەناو بنەماڵەی شا سەلمان باڵ باڵێنەو زورانێك لە نێوانیاندا بەرێوە ئەچێت و، ئەمریکا چاودێری ئەو بارودۆخە ئەکات و، وایداناوە بەم زووانە شازادە محەمەد سەلمان ئەبێتە شای عەرەبستانی سعودی چونکە شا سەلمان و، جێگرەکەی شازادە محەمەد نایف نەخۆشن و توانایان نەماوەو، بۆیە ئەمریکا بانگهێشتی محەمەد

سەلمانیان کردو سەردانی ئەمریکای کرد لە پێناو ناسینی لە نزیکەوەو، وردەکاری و زانیاری لە سەر ژیانی.
لە ئایندەیەکی نزیکدا زۆرانی ئێران و شیعەکان و، عەرەبستانی سعودییەو سوننەکان ئەبێنێن و، هەردوولا ئەیانەوێت لە کوردستان نزیك ببنەوەو، کوردستان راپێچی جەنگ بکەن، بۆیە پێویستە ئێمەو، ئەو نووسەرە بەرێزانە بانگەشەی سەربەخۆیی کوردستان ئەکەن لە گەڵ گەلە قارەمانەکەمان و پێشمەرگە ئازاو خۆراگرەکانی سەنگەر دژ بە دەوڵەتی ئیسلامی (داعش) داوا بکەین لە ئاگری ئێران و عەرەبستانی سعودییە دوور بکەوینەوەو، قەت دڵخۆش نەبێن وڵاتێکی کۆنەپەرست و دوواکەوتوو سەربەخۆیی بێنێتەدی.

28/9/2016

1-ئاوازە ماندووەکانی یەکتەنی نە ژاد عزیز سورمێ…

بەشی یەکەم

((ئاخ سنگی قووڵی ئەم بێدەنگییە چ پاك هەناسە هەڵدەکێشێ…
بڕوانە چۆن ئەم بێدەنگییە پیرۆزە گوێ ڕادەدێرێ..
نیتچە))

-A-
وشە تەنیا باڵ نییە ،
لەبەر پێی شازادەدا
بە سوپاس بدرەوشێتەوە…
پەرۆشیی،
کانگەی پێسپاردەیی و
ئاراستەی ڕێ پێ هەڵەکردن دەرچوو…
کەژێ، هەر لە دەستپێکدا
کێڵگەیەکی بەردراو بوو… دۆڕاو بوو…
کەژێ بە ڕووبەندی وا دەردەکەوت

له قەنەوزی گۆمە وەستاوەکانی دەکرد…
له ساوی ئاو ،
له ئەندازەگیریی تۆزاڵی خۆلێگۆڕان…
له دەستپێکەوە ،
چاوی لێ بوو
له تاڵ تاڵ و
سات سات و
چڵی چڵی دەوروبەر فێر ببوو ،
چاو له ئاسمان
ورشەی مانگ له زەڵکاودا نقوم بکا…

وشە نوخشەی ختوکەدانی ویژدانە!
ئەشقیای بە کێوکەوتوو؛
هاوڕێی باران…
ئەوە نیگای هاودەم نەبوو
ڕوو له ئاسمان…
ئەوە چاوی ئارەزووبازی کەژێ بوو
کە دەمگوت نەفرەت له ڕۆشنایی دەکا ؛
خۆی له پاکدامەنی دەدزێتەوە ،
وا دەرچوو…
سپێدەی هاوین ،
له چاوی تەلیسماوی درۆینی کەژێ دا
گڕی دەباراند…
خەیاڵم دەکرد ئەو ڕاڕەوە
بە بێ تۆ نەچێتە سەر…
ئەستێرە بکوژێنەوە
جارێکی تر بەیان نەدا…
بەڵام وشە هەرگیز ،
بوونەوەرێکی بە تەنێ نییە.
مەگەر جوانی و ڕەندی دونیا
له کوێدا جێیان دەبێتەوە…؟!
بۆ ڕوناهی ڕێ
من وشەم بەسە.
تۆیش تا هەتایێ نوقمی
وەهمە لەززەت بەخشە ،
ئایدزەێناکانی خۆت بە…!
وشە تەنیا باڵ نییە کەژێ !

کەژێ ی ژووره تاریكه پەنهانەكان
وشە تەنیا باڵ نییە…
من وشەم بەسە…
کەژێی فێڵباز!
12.8.2004

-B-

گریان… ختوکەی خەیاڵە نووستووەکانی ناخ
لە بەهەستترین تەجەللایدا..
گریان وەجدی شەفەق و نامەی سپێدە ،
لەو چرکە کورتانەی بنەوشەیی دەنوێنێ…
مرۆڤ چەندی پێویستی بە شیعرە، پێویستی بە گریانە…
شاعیر تا پتر لە کڵپەی ئاگر و
یەکتەنی شاخ و
تەوژمی باهۆز بگا…
دەبێ بگری…
گریان ئیکسیری دارایی ڕوناهییە…
شاعیران دەبێ بگرین…
تا خەڵوەتی نهێنیەکانیان گوڵی لێ بڕوێ…
بە نابەڵەدم مەزانە…
پێویستە قسەیەك لەو مەسەلەیە بکەین…
گریان… باڵی ئەو ڕەنگاڵانەشە
ئازادانە ئەم چڵ و ئەو چڵ دەکەن…
گریان… بارانی ناوەختی ڕێکەوتی خۆشەویستی و
ڕەشەبای جودابوونەوە و
هاواری برسیەتی و بەجێهێشتنی وار و نیشتمانیشە…
هەمیشە سەردەمی بێ گریان،
بە ڕۆژگاری بێئومێدی و هیوابڕاوی ناوزەد دەکرێن…
گریان…دەستەواژەیەك نییە ،
مانای لێکبدرێتەوە ،
گریان نیازێکە
وێنەی کەڤاڵی هونەرمەندێك ،
بە کۆمەڵێك ڕەهەندی دیار و نادیار دەخوێندرێتەوە…

دەسا بابگرین بە سەر سێبەری ،
ئەو ئاوازانەی گژوگیای بناریان بە عەشق دەنەخشاند…
بابگرین

بە سەر تارمایی ئەو خەونانەی بە شیعر دەستیان پێکرد و
بە شیعر کۆتاییان هات…
با بگرین !
بەسەر جوانییەك
پێشەنگی کەژاوە و
چرای سەفەرە…
با بگرین…
ئاسمان چاومان لێ دەکا…
ئاسمان لاساییمان دەکاتەوە…

6.8.2004

پێویست ناکات گوێ لەشەنگالییەکان بگری " ئەحمەد " بدوێنی بەسە.

ئەرسەلان مەحمود

ئەوەی
تاقەتی خوێندنەوەی
"گەرمیان و، هەڵەبجەو، پشدەر "ـی، نەبوو،
وێنەی گەنجە ئێتککراوەکەی " هەولێر " ـی
پیشانبدەن !!

ئەوەی
کاتی هەڵدانەوەی
پەڕە پڕەی ترازیدیاو، کۆڕەوەکانی"91 و 96"ـی نەبوو،
وێنەی پێشمەرگە ئێتککراوەکەی"27ی ئەیلولی 2016"ـی
بدەنە دەست !!

پێویست ناکات،
گوێ لەشەنگالییەکان بگری! " ئەحمەد " بدوێنی بەسە،

تێدەگەی بۆچی و، ل□ بەرچی
ئەتککران !!

گرینگ نیە،
یەکب□ یەکی سەنگەرەکانی یادەوەری بگەڕێی،
مێژووی کورد، یانی قەشمەرخانەی خێڵ، پێکدادانی دوو تاشە بەرد،
یانی ئەتککردنی جەنگاوەری ڕۆشنایی !!

ئەتککردن،
جگە ل□ بەهێزکردنی
زەوقی ئەتککردنی یەکتری، هیچ شتێکی دی، بەهێز ناکات،
مرۆ دەکا بەهەر شتێك جگە لەخۆی، قوربانییەکانی
جیاناکرێنەوە، لەهیچ !!

کردەی
ئەتککردن،
ملیۆنەها جار، ملیۆنەها فرسەخ،
لەکردەی حزبییەوە، دورە، ئەوەی نەتوانێ عاشقی ژیان بێت،
ناتوانێ ئازادی قبوڵ بکات، ئاگاداری
نیشتمان بن !!

ئەرسەلان مەحمود

کەباب … پشکۆ ناکام

…..من کاکە هێمن بنەسڵاوەیی ناناسم و پێویستم بەوە نیە بچمە بنج و بناوانی تایافەکەی تا بیناسم ، ئەوەنە ئەزانم کە بە من ئاشنایە، چونکە هەر کەسێک چەوسایەوە و ئازادی لێ زەوت کرا لە بەرەی منە و ئازارەکانمان یەکە، پارتی و بنەماڵەی تاجی ئاش بەتاڵ لەسەرکراو وا ئەزانێت بە سەر تاشینی کەسێک ، ئیتر مێژووە ڕەش و رابردوو لێڵ و سجل ئەعمالی زەردەەڵگەڕاویان لە زهنیەتی خەڵک دەرئەچێ و هەموو دەستەوسان دائەنیشین و ئەڵێین : ماشائەڵا لە وەجهی نورانی بنەماڵە وسەرانی ! پارتی بە حسابی خۆی ئیهانەی کەسێکی کردووە کە وەک ئەو بیر ناکاتەوە ، بەڵام گەر پارتی و

بنەماڵە سەیرێکی ئاوێنە بکەن ئەزانن کە ئەوە ئەوانن زیاتر لە حەفتا ساڵە بە وجودیان ئیهانەی خەڵکیان ئەکەن وهەموو ڕۆژێکی عومریان ئیهانە و سوکایەتیەکی تازەیە بە خەڵکیان و حاشیە و قەزەمەکانی دەور و پشتیان ، گەر کەمەڕانی خەڵک لە ئاش بەتاڵا سەر و بڕەی بنەماڵە و موریدەکانی بتاشیایە وەک سزایەک بە مەزاد کردنی خوێن و فرمێسکی چواردە ساڵەی خەڵک و خۆ هاویشتنە ناو باوەشی “شاهنشا اریا میهر” ئەوە ئەستا جورئەتی ئەویان نەئەبو کارێکی وا بەرامبەر هاووڵاتیەک بکەن کە بە پێشمەرگایەتی ئەژی ، بەم کردەوە وەحشی و دەرەبەگیانەی بنەماڵە سەر لەنوێ ئەو ڕاستیە خۆی دووپات ئەکاتەوە کە بەرامبەر پارتی خەباتی مەدەنی و هێمن و جەدەلیانە قسەی قۆڕ و ناچێتە گیرفانی کەسەوە مەگەر ئەوانەی لەژێر لافیتەی “ئاگرێ سوورێ لەخێم دوورێ ” ئەیانەوێت ناکۆکیەکان لا بەلا بکەن، یەک جار بە زستان ئەووترێت ساردە، یەک جاریش ئەووترێت بنەماڵە و پارتی دژ بە خەڵک و خواست و ئایندەی خەڵکن و سیاسەتی “مائع”یانە بە سوودە ، ئەوان ئەبە یەک بەیەک و دوو بەدوو مامەڵەیان لە گەڵا بکرێت، ئەوەی پێی وایە وەک “گاندی” ئەتوانرێت مل ملانێ لەگەڵ پارتیا بکرێت ئەوە خۆی و دەوروپشتەکەی، پێش خەڵکە گشتیەکە ، ئەخەڵەتێنێ…پارتی ئەو هێزە جەبەروتە نیە وەک فیل و کەرکەدەن بەتە بەرچاومان، هەموو دوژمنەمان لەبیرە شەڕە وورگنە عەبوسەکانی پارتی چۆن لە شەنگال بە دروشمی”پێشڕەوی کورد پارتیە..چونە پێشەوەی تیا نیە ” بەهەڵەداوان وەک پیشەی هەموو پاڵەوانەکی “علوج” تا دهۆک نەوەستانەوە ..پارتی و بنەماڵە لە ترس و لەرزی دوو تۆپی ئێران، پەنای برد بە سوپای بەعس، و بە پاڵانەوەوە هێنایە سەر هەولێر ، دەبابەکانی سوپای ئەنفال لە پێشەوە و چەکدارەکانی پارتیش وەک “لاین مان” ی دووگەڵەی بە عەلەمەکی زەردەوە لە پشت سوپای بەعسەوە هەوای پایتەختیان مژی، ، پارتی حزبێکی ئەوەنە دژە خەڵکە کە لەسەر جیاوازی بیر و ڕا سەری خەڵک ئەتاشە، بە[illegible]ام شاعیری “[illegible]” لە قوتابخانەی [illegible]بازەکەی بارزانی ،دەرسی کوردایەتی ئەڵێتەوە.. !!

ئەوەی بەرامبەر کاکە هێمن کرا مەسجەکە لەلایەن بنەماڵەوە بە سەرجەم ئەو ئەو حیزب و گروپانەی لە گەڵیا ناکۆکن کە ئەوری لە ناوچەکانی زەردا قاچ خوار دانە ، وای لە بەسەر یەت،لە بەرامبەر ئەم تەعدا و ئەم تەحەدایەی پارتی کوا کاردانەوەکان ؟ بانە و ڕانەکانی یەکێتی چیان کرد ؟ تەسبیح بە دەستە موسڵمانەکان هەڵوێستیان وەک گروپ چی بوو ؟ گەڕان و تۆپ و مەشجەب خانەکەی ، چییان لەسەر هێمن ووت؟ یان ئەوەیە قژ و برە گۆڕانکاریەکان نایانگرێتەوە ..گەر دووکەسی سەر بە پارتیش لە سلێمانی بە قژ و برە بکرێن و ڕەوانەی سەری سوور بکرێنەوە ، هەڵبەتە پارتی حسابێکی

تر بۆ تەحەمول و سەبری خەڵک ئەکات و ئەگەر خۆی غەشیم نەکات تێئەگات شەق بەشەق یانی چی و چیتر کۆمەڵانی خەڵک بە مەڕ و ماڵات و ڕەعیەت نەزانێت.................

ئەگەر ئەو حیزب و لایەنانە سیاسەتیان پێ ناکرێت و لە نێوان وەڵام دانەوە و خیش کردن لە پارتی واقیان وڕماوە ، با پرسەکە بۆ ئەو خەڵکە داخ لەدڵە بە جێ بێڵن ، ئەو کاتە قژێک بەدەیان پرچ وبرۆیەک بە دەرزر□ نێک برۆ چارەسەر ئەکرێت ..

خەڵک هەقی خۆیەتی ن□ بێتە مەسخەرەی سیاسەتی نە شیش بسوتێ نە کەباب....